

UUTISIA NETIVYASTA

Joseph Shulam

Tämänkertainen Opetusta Siionista on myöskin erikoisnumero. Siinä on muutamia osioita meidän uudesta Galatalaiskirjeen Juutalaiset Juuret kommentaarista. Paavalin kirje galatalaisille on ollut yksi vaikeimmista kirjeistä ymmärtää ja itse asiassa jotkut galatalaiskirjeen kommentaarit ovatkin niin väärinymmärtäneet tekstin, että ne ovat antaneet antisemitismille lähtölaukauksen monien vuosisatojen ajan. Martti Lutherin kommentaari, joka kirjoitettiin 1500-luvulla, oli täynnä myrkkyä jokaista kohtaan, erityisesti juutalaisia ihmisiä kohtaan. Olemme tutkineet Paavalin kirjeiden ja erityisesti galatalaiskirjeen historiallista asiayhteyttä ja taustaa. Tutkimuksissamme olemme tulleet selvään johtopäätökseen, että Paavalin kirjoituksissa ei ole mitään epäjuutalaista eikä Tooran vastaista. Toivomme, että nautitte näistä kommentaarin paloista ja haluatte lukea enemmän. Tämän uuden teoksen tilauskaavake löytyy Opetusta Siionista lehden keskikohdasta. Voit repiä sen irti ja lähettää meille ilman, että menetät tekstiä yhdestäkään artikkelista.

Teidän kannatuksenne ja kiinnostuksenne Netivyan Raamatun opetustyötä kohtaan mahdollistaa meidän työemme Herraa varten. Opetusta Siionista lehden julkaiseminen maksaa Netivyalle yli viisi tuhatta dollaria joka kerran, kun me painamme ja lähetämme sen. Jotta voimme pitää kulut alhaisina, voit myös saada Opetusta Siionista lehden joko sähköpostilla tai ladata sen meidän verkkosivuilta: www.netivyah.org.il tai www.netivyah.org. Jos kuitenkin haluat jatkossakin saada lehden paperiversiona, älä epäroï pyytää sitä. Me jatkamme silloin sen lähettämistä ilmaiseksi.

Netivyan muut työalat toimivat edelleen kuten yleensä. Soppakeittiö toimii ja kasvaa täyttämään Jerusalemissa olevan tarpeen. Olemme kasvattaneet niiden aterioiden määrää, joita annetaan niille, jotka osaavat itse laittaa ruokaa pakkauksen aineista: lihasta, kasviksista, kuivista aineista ja säilykeruuista. Ne siunaavat heitä ja helpottavat meidän kokkiemme tehtävää, kun he välttyvät tekemästä ruokaa niille, jotka itse asiassa osaavat laittaa sitä itse. Rukoile jatkossakin soppakeittiön tehokkuuden puolesta olla ensimmäisen luokan väline Jumalan valtakunnan työssä.

Hyvän sanoman saarnaaminen Kol HaYeshua radiolähetyksen välityksellä on myös kantanut hedelmää. Meillä on selvä osoitus, että lähetystämme kuunnellaan ja ihmiset avaavat sydämiään Herralle. Tuhannet ihmiset kuuntelevat Kol HaYeshuaa ympäri maailmaa internetin välityksellä ja olemme saaneet ihania vastauksia. Kuitenkin minun pitäisi tuottaa enemmän ohjelmia ja tarvitsen aikaa, jotta voin valmistella ja saada ohjelmat valmiiksi. Meidän tarvitsee myös rukoilla, että ihmiset pystyisivät enemmän keskittymään tehtäväänsä.

Olemme palkanneet ihanan pariskunnan järjestämään Messiaanista Midrashaa, meidän Raamattukouluamme Israelissa. He auttavat aloittamaan koulun uudestaan ja auttavat meitä kasvattamaan oppilaiden määrää ja johtavat koulua.

Tsunamin uhrien määrä Etelä-Aasiassa kasvaa edelleen. Rukoilemme, että Herra yhdistää perheet, jotka ovat joutuneet erilleen ja pelastaa ihmiset, joita ei ole vielä löydetty. Sodalla on suuri voima tappaa ja tuhota, mutta kun Jumala vain heilauttaa kättään valtameren vettä kohti tai ravistaa sormeaan, niin mannerlaatat alkavat liikkua. Silloin mikään muu ei voi pelastaa ihmistä kuin Hänen armonsä. Meidän velvollisuutemme ei ole tuomita näitä ihmisiä, vaan ymmärtää Jumalan voima ja ottaa tästä oppia omaan elämäämme, maahamme, iloihimme ja katastrofeihimme ja kaikissa asioissa oppia elämään Jumalan lapsina. Oikea tapa katsoa tätä kauhua on, on nähdä katastrofi raamatullisissa suhteissa, raamatullisessa merkityksessä ja raamatullisena herätyksen äänenä maailmassa, joka on unohtamassa sen Luojan ja Hänen voimansa luonnonkin yli ja meidän olemassaolomme jokaisen alueen yli.

Ehdotan, että me kaikki rukoilemme herätystä, että ihmiset käsittäisivät, että Herra on koko universumin hallitsija ja tajuaisivat, että Hänellä on täysi kontrolli jokaisen olemassaolomme alueen yli. Herätkäämme kaikki ja ymmärtäkäämme Jesajan sanat: *"Minä olen Herra, eikä toista ole, paitsi minua ei ole yhtään jumalaa. Minä vyötän sinut, vaikka sinä et minua tunne, jotta tiedettäisiin auringon noususta sen laskemille asti, että paitsi minua ei ole yhtäkään: minä olen Herra, eikä toista ole, minä joka teen valkeuden ja luon pimeyden, joka tuotan onnen [rauhan] ja luon onnettomuuden; minä, Herra, teen kaiken."* (Jes. 45:5-7).

Marcia on Yhdysvalloissa ja hän lentää Californiaan ollakseen Derekin, Danan ja Noaamin kanssa muutaman viikon. Nooamalla oli rotavirus, joka aiheuttaa vakavia vatsaongelmia ja ripulia. Marcia ja Danan perhe tarvitsevat rukouksianne.

Joseph Shulam

Johdanto

Olemme iloisia saadessamme tuottaa tämän numeron *Opetusta Siionista* -lehteä. Tämä numero koostuu otteista juuri julkaistusta Netivyan sarjan kolmannesta kirjasta sarjassa kommentaareja Uuden testamentin juutalaisesta taustasta. *Commentary on the Jewish Roots of Galatians* (Galataiskirjeen Juutalaisten Juurten Kommentaari) julkaistiin hiljattain Jerusalemissa. Sen julkaisi Academion, Hebrealaisen Yliopiston Opiskelijajapaino, joka julkaisi myös edellisen osan *Commentary on the Jewish Roots of Acts* (2003) (Apostolien Tekojen Juutalaisten Juurten Kommentaari).

Seuraavat artikkelit tutkivat ulkokultaisuutta sellaisena kuin se esiintyy Galatalaiskirjeessä. Aihe nousee ensimmäisen kerran esiin Paavalin nuhdellessa Pietaria (Gal.2:11-14). Saavuttuaan Antiokiaan Pietari "vetäytyi pois ja pysytteli erillään" yhteisön pakanauskovista "peläten ympärileikattuja". Tämä tapaus on saanut aikaan mutkikkaan keskustelun kristittyjen selittäjien keskuudessa, pyrkimyksenä ymmärtää olosuhteiden vaikutusta, osallisten motiiveja ja tapaukseen heijastuvaa teologiaa.

Meidän tulkintamme tapauksesta on esitetty seuraavasti. Pietari on kasvatusten henkilökohtaisen ristiriitansa kanssa. Vastakkain ovat luontainen taipumus pysyä juutalaisten erikoisasemassa ja toisaalta Korneliuksen kautta hänelle tullut Jumalan ilmoitus (Apt.10), joka on nyt johtanut hänet toteamaan, että *"Nyt minä totisesti käsitän, ettei Jumala katso henkilöön, vaan että jokaisessa kansassa se, joka häntä pelkää ja tekee vanhurskautta, on hänelle otollinen"* (Apt.10:34-35). Pietari taipuu paineessa, jonka aiheuttaa – meidän mielestämme – ryhmä paikallisia juutalaisia aktivisteja, joilla, vaikka eivät kuuluneet alkuseurakuntaan Antiokiassa, on silti melkoinen vaikutus heihin. Heidän vanavedessään Pietari (ja myöhemmin myös Barnabas ja muut juutalaiset uskovat) erottelevat itsensä pakanauskovista. Paavali luonnehtii Pietarin käytöstä ulkokultaiseksi, koska hän käyttäytyy vastoin sitä, mitä Jumala on hänelle ilmoittanut ja alistuu toisten painostuksen alle.

Tämä ulkokultaisuus saa kuitenkin syvemmän merkityksen Paavalin silmissä. Jakeissa 15-21 Paavalin nuhtelu Pietarille jatkuu. Olemme esittäneet, että Paavalin syytös Pietarille, *"sinä pakotat pakanoita noudattamaan juutalaisten tapoja"* johtuu Paavalin vakaumuksesta, että Jeesuksen kuoleman ja ylösnousemuksen kautta pakanoista on tullut "lupauksen lapsia". Ylläpitämällä juutalaista erityisasemaansa, Pietari pakottaa pakanauskovat ajattelemaan, ettei tämä enää pidä paikkaansa. Jollei hän syö heidän kanssaan, koska he ovat "epäpuhtaita", hän tällä määritelmällä vihjaa, että heidän pitää tulla osaksi Israelia - "liiton lapsia" - voidakseen päästä Jumalan suosioon.

Paavali kumoaa äänekkäästi tämän väitteen ja osoittaa Pietarille jakeissa 15-21, että tämä ulkokultaisuus menee ihmisen Jumala-suhteen sydämeen. Vaikka sekä hän että Pietari ovat molemmat "luonnostaan juutalaisia", silti myös he tarvitsevat Jeesuksen kuolemaa ja ylösnousemusta, koska luonnostaan he - kuten pakanatkaan - eivät aina voi tehdä niin kuin toivovat, toteuttaessaan Jumalan tahtoa. Ulkokultaisuus, jota Paavali tässä kuvailee, on ristiriita kun *haluaa* toteuttaa Jumalan tahdon ja *toteuttaa* sitä käytännössä. Ero haluamisen (tai sanomisen) ja tekemisen välillä on yleistä kaikille ihmisille, ja niin synty on se, joka erottaa Jumalan, siunattu olkoon Hän, Hänen luomistaan ihmisistä.

Toinen lähtökohtamme on, että Paavali esittelee Pietarin tapauksen esimerkkinä tilanteesta Galatiassa. Paavalin silmissä "vaikuttajat" (termiä on käytetty kuvaamaan niitä, jotka heitä vastustivat. Termi on sopeutettu Mark Nanosin työstä Galatalaiskirjeestä.) ovat samalla tavalla saaneet hänen pakanaopetuslapsensa hämilleen "lupauksen lasten" ja "liiton lasten" suhteesta. Meidän mielestämme nämä vaikuttajat ovat jumalaapelkääviä ei-uskovia, jotka joko laittavat tällaisen näkökannan Galatian yhteisöjen syyksi tai poimivat nämä syytökset viimeksi mainituilta itseltään. Heidän on mahdotonta hyväksyä väitettä, että Jeesuksen kuolema ja ylösnousemus riittäisi oikeuttamaan juutalaisen asemaan.

Paavali vastaa tähän väitteeseen puolustamalla, että todellisia "Abrahamin lapsia" ovat ne, jotka Jeesuksen kautta voittavat syntinsä/ulkokultaisuutensa, ja joille on Jumalan Pyhän Hengen lahjan kautta tullut mahdolliseksi todella täyttää Hänen tahtonsa ja siten julistaa Hänen ykseyttään voittamalla synnin. Vaikuttajat, keskittyessään juutalaisten identiteetin sosiaalisiin tapahtumiin (ympärileikkaus, käännytys ja Toran noudattaminen), pysyvät "lihallsella" tasolla, eivätkä käsitä hengellistä näkökantaa, jota asia vaatii. Jumala etsii

niitä, jotka Jeesuksen ja Pyhän Hengen kautta tekevät sitä, mitä tavoittelevat, vaeltaen niin Hengen kuin myös lain kirjaimen mukaan ja ilmaisevat uskollisuuttaan Jumalalle rakkaudellaan toinen toisilleen ja siten myös Hänelle (Gal.5:6,14).

Ensimmäinen artikkeli tarkkailee Paavalin syytöstä Pietaria vastaan ja tutkii ulkokultaisuuden luonnetta Matt.23:23 pohjalta: *"Voi teitä, kirjanoppineet ja fariseukset, te ulkokullatut, kun te annatte kymmenykset mintuista ja tilleistä ja kuminoista, mutta jätätte sikseen sen, mikä laissa on tärkeintä: oikeuden ja laupeuden ja uskollisuuden! Näitä tulisi noudattaa, eikä noitakaan sikseen jättää."* Paavali näkee vaivaa todistaakseen tämän asenteen puutteet - ensin koskien Pietaria ja sitten suhteessa vaikuttajiin, jotka ovat keskittyneet ulkomuotoihin tunnistamatta syvempää tarkoitusta.

Toinen osa tutkii Paavalin esitystä synnistä luvussa 3. Olemme esittäneet, että toteamalla, että Toora *"on rikkomusten tähden jäljestäpäin lisätty olemaan siihen asti, kunnes oli tuleva se siemen, jolle lupaus oli annettu; ja se säädettiin enkelien kautta, välimiehen kädellä,"* välittäjä on synti itse. Synti ei vain tule Jumalan ja ihmisen väliin, vaan kyseenalaistaa myös Jumalan ykseyden ja ylivoimaisuuden. Koska Toora "mukautuu" ihmisen luontoon tai "alistuu" ihmisen kapasiteetin tasolle, ihmiset eivät voi luonnollisesti tehdä, mitä ikinä haluavat sen tuomiovallan alla.

Kolmas osa on otettu luvusta 4 ja siinä esitetään, että Paavalin melko vaikeatajuiseen viittaukseen vaikuttajien "sulkemisesta pois" Galatian uskovista voisi olla selityksenä viittaus Matt.23:13 – *"Voi teitä, kirjanoppineet ja fariseukset, te ulkokullatut, kun suljette taivasten valtakunnan ihmisiltä! Sillä itse te ette mene sisälle, ettekä salli meneväisten sisälle mennä."* Tässäkin Paavali kehottaa Galatalaisia pysymään uskollisina opetuslapsina Messiaalle, jota heidän tulee seurata pysyen kuuliaisena Paavalin opetukselle.

Neljännessä otteessa tuodaan Paavalin pohdinta Jumalan Hengen lahjasta syntiä ja ulkokultaisuutta vastaan luvusta 5. Jumalan Hengen vaikutus antaa "aikomuksen", joka aiheuttaa tekoja – mahdollistaen tekemään, mitä Herra vaatii: *"teet sitä, mikä oikein on, rakastat laupeutta ja vaellat nöyrästi Jumalasi edessä"* (Miika 6:8). Henki antaa ihmiselle kyvyn rakastaa Jumalaa koko sydämellään – ja siten julistaa Hänen ykseyttään.

Viimeinen artikkeli tutkii Jeremia 9:23-24 pohjalta kerskailun ja ulkokultaisuuden suhdetta, suhteessa vaikuttajiin. Ihmisen kerskauksena tulisi olla *"että hän on ymmärtäväinen ja tuntee minut: että minä; Herra, teen laupeuden, oikeuden ja vanhurskauden maan päällä. Sillä senkaltaisiin minä mielistyn, sanoo Herra."* – eikä hyvä esitys "lihassa"(ympärileikkaus/kääntymys).

On huomautettava, että nämä otteet pohjautuvat pääsisältöön, jota kommentaarissa on esitelty ja käsitelty yksityiskohtaisemmin. Varoituksena lukijoille, että vaikka pidämmekin näitä käytettyjä katkelmia riittävän itsenäisinä luettavaksi yksinään, ne kuitenkin muodostavat osan laajempaa kokonaisuutta. Suosittelemme suuresti asian lukemista kokonaisuudessaan sellaisena kuin se on kirjoitettuna kommentaarissa (*Commentary on the Jewish Roots of Galatians*), jotta lukija saisi kunnollisen ymmärryksen tulkinnastamme Galatalaiskirjeestä, johon tämä keskustelu ulkokultaisuudesta sopii.

Samalla tavalla otteet on sovitettu *Opetusta Siionista*-lehden muotoon. Vaikka useimmat ovat jatkuvaa suoraan kirjasta lainattua tekstiä, on joissain yhdistelty materiaalia eri kappaleista. Pyydämme siksi ymmärrystä, missä lisämateriaali selventäisi asiaa. Jotkut teknisemmistä näkökohdista on myös jätetty pois tilan vuoksi. Suurin osa kreikan ja heprean kielestä on jätetty pois, kreikka on translitteroitu. Olemme jättäneet sisäiset ristiin viittaukset toisiin paikkoihin kommentaarissa, antaaksemme ajatuksen siitä, missä ja miten keskustelussa olevaa materiaalia käsitellään. Linjassa kommentaarien akateemisen käytännön standardin kanssa, Jumalan nimi kirjoitetaan kokonaan.

Ulkokultaisuus ja Taivasten Valtakunta: Paavalin Kirje Galatalaisille 2:15-16

”Me olemme luonnostamme juutalaisia, emmekä pakanasyntisiä; mutta koska tiedämme, ettei ihminen tule vanhurskaaksi lain teoista, vaan uskon kautta Jeesukseen Kristukseen, niin olemme mekin uskoneet Kristukseen Jeesukseen tullaksemme vanhurskaiksi uskosta Kristukseen eikä lain teoista, koska ei mikään liha tule vanhurskaaksi lain teoista.”

Juuri esitetty kohta Galatalaiskirjeestä asettaa kirjeen halakhilaiseen malliin, josta on esimerkkinä 4QMMT – niin sanottu ”halakhilainen kirje.” Kaikella kunnioituksella muinaisen kreikkalaisen maailman kirjeiden tavanomaisuuteen – ja Paavalin paikkaan siinä – Paavali pysyy ensisijaisesti ja ennen kaikkea juutalaisena kirjailijana.¹ Vaikka hän ilmeisesti käyttää aikansa kulttuurillisia rakenteita ja kehyksiä, Kirjoitukset hallitsevat hänen maailmankuvaansa. Raamatullisen tekstin selitys tukee ja ilmiäntää hänen ajatuskuvioitaan, tulkintakäytäntöjään, väitteitään ja määräyksiään (halakhah).²

Varsinkin tässä vaiheessa jakeiden 15-21 väitteestä saa parhaiten selvää selityksenä syystä, miksi Paavali näkee Pietarin olevan nuhteen tarpeessa. Samalla tapaa Pietarin esimerkki muodostaa alustan ja mallin, josta Paavali käynnistää vetoomuksensa galatalaisille.³ Tämän väitteen vahvin todistus saattaa juontaa tosiasiasta, että jakeet 15-21 – jossa Paavali esittelee oikeuttamisen aiheen – muodostavat Paavalin tuomitsemisen Pietarin ulkokultaisuudelle.

Rabbiininen kirjallisuus on täynnä tuomioita henkilöille, joiden käytös on ristiriidassa heidän opetuksensa kanssa: *”...Hyviä ovat käskyt, jotka tulevat niiden suusta, jotka niitä noudattavat ... On joitakin, jotka saarnaavat hyvin, mutta eivät käyttäydy hyvin, toiset käyttäytyvät hyvin, mutta eivät saarnaa hyvin”* (Tos.Yev. 8:7[4]; Hag. 14b) (vrt. Weinfeld,

¹ Koskien kritiikkiä Betzin epäonnistuneelle retorille/kirjeelliselle lähestymistavalle selittää kirjeen juutalaista luonnetta, vrt. Daube, New: 172-88.

² Ks. Introduction, **Theological pointers**, Appendix, 3:1-5, ja 4:1-7.

³ Ks. 3:1-5 ja 5:13s. Tämä arviointi edeltää kaikkea jakeiden 15-21 teologisen sisällön arviointia. Tulisi olla selkeää, ettei ”legalismi” eikä ”nomismi” ole soveliaita termejä/käsitteitä juutalaiselle kirjailijalle, jona me näemme Paavalin. Koskien jakeiden 11-14 ja 15-21 välillä olevia kielellisiä yhteyksiä, ks. alla.

Hypocrisy: 52ss, ja koskien seuraavaa käsittelyä).⁴ Tämä aihe on monessa kappaleessa suoraan yhteenkuuluva väitteiden kanssa siitä, että Tooran opiskelu ilman hurskautta on hyödytöntä: ”Päällystä se sisältä ja ulkoa (2.Moos.25:11). Raba sanoi: Jokainen kirjanoppinut, joka ei ole sisältä samanlainen kuin ulkoa, ei ole kirjanoppinut. Abaye, tai, kuten jotkut sanovat, Rabbah b. ’Ulla sanoi: Häntä kutsutaan iljettäväksi, kuten on sanottu: *Saati sitten ihminen, inhottava ja kelvoton, joka juo vääryyttä niinkuin vettä (Job 15:16)*. R. Samuel b. Nahmani, R. Jonathanin nimessä: Mikä on Raamatun lausunnon merkitys: *Mitä hyötyä on rahasta tyhmän käsissä? Viisauden hankkimiseen ei ole ymmärrystä (Sananl.17:16)*, se on, voi kirjanoppineiden vihollisia [se on, kirjanoppineet itse], jotka ahertavat Tooran kimpussa, mutta joilla ei ole pelkoa taivasta kohtaan! R. Jannai julisti: Voi häntä jolla ei ole esikartanoa, mutta joka tekee porttikäytävän esikartanoansa varten! Raba sanoi Viisaille: Minä anon teitä, ettette perisi kaksinkertaista Gehinnomia!” (Yoma 72b)⁵ (katso 5:2-12 [jae 6]).

Yksimielisyyden puute sanomisen ja tekemisen välillä edustaa syvempää hajaannusta. Se myös heijastaa ihmisten kykenemättömyyttä toimia oikealla tarkoituksella. Tämä ero teon ja ajatuksen välillä, niin usein esitetty muodossa ilman sisältöä (rituaalinen noudattaminen mieluummin kuin sydäimestä), häiritsee Jumalan ykseyttä ja yksinvaltiutta.⁶ ”Ulkokultaisuus” tässä merkityksessä edustaa ihmisen orjuutta synnille ja Beliarille, joka haittaa ihmiskunnan läheisyyttä Jumalaan: ”*vaan teidän pahat tekonne erottavat teidät Jumalastanne, ja teidän syntinne peittävät teiltä hänen kasvonsa*” (Jes.59:2). Kuten midrash kertoo Toisesta Mooseksen Kirjasta 34:30: ”Sen jälkeen kun he [Israel] tekivät syntiä, he eivät kyenneet katsomaan edes Jumalan välimiehen kasvoja. Heidän pelostaan on kirjoitettu *pelkäsivät he lähestyä häntä (2.Moos.34:30)*” (Pes.Rab. 15:3) (katso 1:1-5, 3:19-20, ja 4:1-7).⁷ Ihmisen synnillisuus on suoraan yhteydessä siihen, ettei omista Jumalan Valtakunnan avaimia: ”*Johtuen hänen synnillisyydestään ihmisellä ei ole voimaa käsittää Muotoa korkeuksissa; muuten hänelle olisi annettu [tiedon] avaimet ja hän olisi selvittänyt miten taivas ja maa olivat luodut*” (ARN^a 39:1) (vrt. Mark.4:11).⁸

⁴ Vrt. Gen.R. 34:14; TBE p. 140; Yalk.Gen. 61; Yalk.Num. 688; Tos.Hag. 2:1; JHag.

⁵ Ihmisen sekä sisä- että ulkopuolen pitäisi heijastaa samaa ”kultaista luonnetta” joka kuului liiton arkkiin. ’Ulla tulkitsee Jobin jakeen sanovan, että ihminen saattaisi juoda Tooran vettä ja kuitenkin kantaa vääryyttä, kun taas Samuel liittää ”viisauden” Tooran tietämykseen ja ”ymmärtäväisyyden” pelkoon taivasta kohtaan. R. Jannai ehdottaa, että esikartano on päämäärä, jonne astutaan oppimisen *kautta*; opiskelu ilman kunnioitusta on ulkokultaisuutta ja syntistä. Raban lausunto olettaa, että ihminen joka ryhtyy Toora-opiskeluun omistamatta pelkoa taivasta kohtaan, ei ainoastaan kärsi tässä maailmassa, jossa hän kieltää itseltään ilon opiskelujensa takia, vaan myös tulevassa maailmassa missä, koska hänellä ei ollut pelkoa taivasta kohtaan, hänen palkkionsa tullaan vaihtamaan rangaistukseen.

⁶ Tämän voi nähdä selvimmin Shemassa: ”Kuule, Israel! Herra, meidän Jumalamme, Herra on yksi. Ja rakasta Herraa, sinun Jumalaasi, kaikesta sydäimestäsi ja kaikesta sielustasi ja kaikesta voimastasi” (5.Moos.6:4-5) (ks. 3:19-20 [n262]).

⁷ Vrt. 1.Moos.3:10. Paavali kehittää tätä aihetta suhteessa syntiin kohdassa 3:19s ja suhteessa Henkeen kohdassa 5:13ss (ks. sieltä). Pietarin ulkokultaisuus on paradigmaattinen Paavalille juuri siksi, koska se osoittaa synnin, joka tulee ihmisen ja Jumalan väliin – sekä juutalaiselle että myös pakanalle. Koskien orjuuden aiheetta, ks. 1:1-5, 3:10ss, 4:1s, 5:13s, ja jakeet 1-10.

⁸ Vrt. R. Jochananin lausuntoa ylistäessään Eleazar b. Arakhin oppimista: ”Siunattu olkoon Herra, Israelin Jumala, joka antoi pojan isällemme Aabrahamille, joka tietää miten oppia ja ymmärtää meidän taivaallisen Isämme kunniaa. On niitä, jotka julistavat hyvin, mutta eivät harjoittele hyvin ... Onnellinen olet sinä Aabraham, isämme, että Eleazar b. Arakh polveutui sinusta ja tietää ja ymmärtää julistaa hänen

Tämä ajatus, joka heijastaa Jeesuksen ”taivasten valtakunnan avainten” antamista Pietarille (Matt.16:19), selittyy Rabbah bar Rav Hunan lausunnossa: ”Jokainen ihminen, joka oppii ilman pelkoa taivasta kohtaan, on kuin rahastonhoitaja, jolle annetaan sisäiset avaimet, mutta ei ulkoisia: kuinka hän pääsee sisälle? R. Jannai julisti: Voi häntä, jolla ei ole pihamaata, mutta joka tekee portin siihen! Rab Judah sanoi, Pyhä, siunattu olkoon Hän, loi Hänen maailman vain jotta ihmiset pelkäisivät [kunnioittaisivat] Häntä, sillä on sanottu, *ja Jumala on sen niin tehnyt, että Häntä peljättäisiin (Saar.3:14)*” (Shab. 31b).⁹ Ilman pelkoa taivasta kohtaan – viisauden alku – ihmisen tiedosta ei ole mitään hyötyä hänelle.¹⁰ Paavalin nuhde Pietarille voidaan ymmärtää, tässä asiayhteydessä, ojennuksena henkilöstä, jolle todellakin annettiin avaimet, mutta joka kieltäytyy ymmärtämästä niiden tehokkuutta. Tällaisen henkilön edessä taivasten Valtakunnan ovet sulkeutuvat (ks. myös 3:10-14).¹¹

Paavalin kritiikki Pietaria kohtaan saa suuren osan voimastaan tosiasiaista, että Pietari on ”luonnollisesti” juutalainen (vrt. Rom.2:14, 27) (vrt. Nanos, Stake: 310). Kuten Paavali myöhemmin esittää Roomalaiskirjeessä, tämän olosuhteen oletetaan antavan erityisen edun, Israelin ollessa ei ainoastaan rakastettu, R. Akivan sanoi, ”siinä että heitä kutsuttiin Aina Läsnäolevan lapsiksi,” mutta saaden ”yltäkyläistä rakkautta [siinä että] se tehtiin heille tiettäväksi, että heitä kutsuttiin Aina Läsnäolevan lapsiksi, kuten on sanottu: *Te olette Herran, teidän Jumalanne, lapsia (5.Moos.14:1)*. Rakastettuja ovat Israel, siinä että haluttu väline [Toora] annettiin heille. [Se oli merkinä] yltäkyläisestä rakkaudesta, [että]

taivaallisen Isänsä kunniaa” (Tos.Hag. 2:1). Toisin sanoi, Eleazar b. Arakhin kyky käsittää ”sotavaunun työ”, jota hän opiskeli, rakentui hänen päivittäisen elämänsä perustalle. Viittaus Aabrahamiin ei tietenkään ole sattumanvarainen ja on sopusoinnussa Galatalaiskirjeen aiheen kanssa (ks. 3:1ss ja alla).

⁹ Vrt. Matt. 16:19, 23:13; Luuk. 11:52; PA 3:17; ARN^a 39:1. ”Taivaan pelon” tärkeys voidaan nähdä tosiasiaista, että juuri tällä R. Jochanan b. Zakkai siunaa hänen opetuslapsiaan kuolinvuoteellaan, myönnettyään hänen epävarmuutensa siitä, että periikö hän Eedenin puutarhan vai gehinnomin (vrt. Ber. 28b) (ks. 5:19-23) (jae 21). Pietarin yhteys Valtakunnan ”avaimiin” tekee Paavalin tuomitsemisen Pietarin ulkokultaisuudesta vieläkin vakavamman. Koskien tätä jaetta yhteydessä Pietariin jakeissa 7-8, ks. jakeet 1-10. Paavali ryhtyy samalaiseen nuhteeseen ulkokultaisuutta vastaan Roomalaiskirjeen 2. luvussa, jossa aikomus (uskollisuus) muodostaa taas keskeisen aiheen.

¹⁰ Vrt. Ps.111:10; Sananl.1:7, 9:10, 15:33; 1.Kor.1:17-2:16, 3:18-20; Jaak.3:13-18. Keskustelu Shabbat 31b:ssä välittömästi seuraa ”väittelyä” Hillelin ja Shammain välillä siitä, millä perusteella käännynnäinen tunnustetaan (vrt. Shab. 31a), viitaten ”Herran pelkoon”, joka edustaa ihmisen aikomusta, oli luultavasti huolenaihe liittyen käännynnäisiin.

¹¹ Vrt. 4:17, jossa Paavali käyttää samaa verbiä kuin Matt.23:13, ”innokkuuden” kieli mahdollisesti heijastaa myös Jeesuksen syytöstä, että fariseukset kiertävät meret ja mantereet tehdäkseen yhden käännynnäisen (Matt.23:15) (Matt.23:14 rikkoen luonnollisen yhteyden näiden kahden jakeen välillä) (ks. 4:12-20, 6:1-11, ja alla). Yhteys ulkokultaisuuden kanssa vahvistetaan edelleen Apostolien Tekojen 15. luvussa, jossa Pietari puhuu kiellosta Jumalan koettelemista vastaan panemalla ”opetuslasten niskaan ikeen, jota eivät meidän isämme emmekä mekään ole jaksaneet kantaa” (Apt.15:10) (vrt. Apt.15:28: ”enempää kuormaa”) (ks. 6:1-11). Tämä kielenkäyttö muistuttaa Matt.23:4, osaa Jeesuksen samaa tuomiota farisealaisesta ulkokultaisuudesta, ja antaa vaikutelman – yhdessä Pietarin Gal.2:16 ”lainauksen” kanssa Apostolien Teoissa 15:11 – että Pietari viittaa neuvostossa Paavalin hiljattaiseen tuomitsemiseen, kummassakin tapauksessa aiheena pakanoille myönnetty asema (ks. 6:1-11 ja alla). Merkityksellisesti, Matteuksen asiayhteys perustaa Valtakunta-asiayhteyden oikeuttamiselle – jossa kommentaattorit perinteisesti puhuvat mieluummin suhteellis-käyttäytymis-termein ja oikeus- puitteissa (ks. 5:19-23). Tästä väitteestä suhteessa ”Tooran tekoihin,” ks. 3:10-14.

se tehtiin heille tiettäväksi, että haluttu väline, jolla maailma oli luotu, annettiin heille, kuten on sanottu: *Sillä minä annan teille hyvän neuvon, älkää hyljätkö minun opetustani (Sananl.4:2)*” (PA 3:14).¹² Paavalin osuvin esitys Israelin valinnasta löytyy Roomalaisten kirjeessä, luvussa 11, missä hän kuvailee kansaa juurena ja jalon (kesytetyn) öljypuun ”luonnollisina oksina” – johon pakanat oksastetaan ”vasten luontoa” (Room.11:24).

”Juutalaisen etu” – joka poistaa hänet ”pakanasyntisten” asemasta – löytyy ennen kaikkea, kuten Akiva mainitsee, siitä että Israelille on uskottu, mitä Jumala on puhunut (vrt. Room.3:1-2). Sen perusteella, että he kantavat Jumalan nimeä ja liittoa, heille kuuluu myös *”lapseus ja kirkkaus ja liitot ja lain antaminen ja jumalanpalvelus ja lupaukset; heidän ovat isät, ja heistä on Messias lihan puolesta”* (Room.9:4-5). Näistä hyödyistä huolimatta, juuri tällainen perintö saattaa tehdä ulkokultaisuudesta vaaran (vrt. Room.2:17-29). Paavali on vakuuttunut Pietarin nyt tietävän että, huolimatta hänen (heidän) yhteisestä juutalaisesta esikoisoikeudesta – mukaan lukien huoltajuus siitä, ”mitä Jumala on puhunut” – hänen (heidän) asemaansa Jumalan edessä ei ratkaista näiden (noudattamisen) kautta vaan Jumalan uskollisuuden kautta, lähettäessään Hänen Messiaansa.¹³

Huolimatta siitä, että Pietari syntyi juutalaisena – kuten Paavali itse – hän ei pysty toteuttamaan Jumalan tahtoa luonnostaan.¹⁴ Vain Jeesuksen kuuliaisuus Jumalan tahdolle, ilmaistuna hänen kuolemassa ja ylösnousemuksessa, antaa ihmiskunnalle¹⁵ keinot ”käsittää Muoto korkeuksissa” ”tiedon avainten” antamisen kautta. Hurskaus tai ”aikomus” (uskollisuus) jonka täytyy saattaa oppimista, ja jonka synnillinen luonne estää, ei saavuteta Tooran opiskelun kautta, vaan ennen kaikkea ja ensisijaisesti osallisuudesta Jeesuksen uskollisuuteen – kuolemalla hänen kanssaan tullakseen herätetyksi kuolleista hänen kanssaan (vrt. Room.6) (katso alla).¹⁶

¹² Vrt. Room.2:17s, 3:1s, 9:4-5, 11:12, 15s, 28.

¹³ Paavali esittää väitteen koskien Tooran roolia kohdassa 3:10-14, 19ss (ks. sieltä). Hänen väitteensä jakeissa 18-19 puhuu enemmän ihmisen kyvyttömyydestä löytää suosiota Jumalan kanssa kuin Tooran toiminnasta (ks. alla). Paavalin kiista vaikuttajien kanssa, jotka houkuttelevat hänen opetuslapsensa pois uskollisuudesta evankeliumille, on täsmälleen että heidän juutalaisen identiteettinsä käsite koskee sosiaalista asemaa – eikä sitä mikä on tärkeää Jumalan silmissä.

¹⁴ Tämä käsite sijaitsee Qumran tekstien juuressa, joka vahvistaa käsitettä ihmisen synnillisyydestä verrattuna Jumalan puhtauteen heidän dualistisessa asetelmassa (ks. alla).

¹⁵ Paavali vahvistaa hänen näkökohtaansa, että ”kaikki liha” seuraa samoja sääntöjä puhuttaessa antrōposista (mies), samantyyppinen käyttö kuin rabbiinisessa selityksessä ilmaisusta אִישׁ אִישׁ (ish ish – kirj.: ”mies mies”), joka on ymmärretty viittaavan kaikkiin henkilöisyyksiin – juutalainen, pakana, mies, nainen, orja ja vapaa (vrt. San. 56a f).

¹⁶ Vaikka kirjallisuus – ja väittely – koskien subjektiivisten ja objektiivisten genetiivien ansioita ymmärrettäessä ”uskon” merkitystä, on kasvanut oleellisesti vuosien aikana, väitteen päälinjat pysyvät. Meidän arviossamme, Hebertin ja Torrancen väite, että hepreankielinen אמונה (emunah – ”uskollisuus”) on kreikankielen takana – täten viitaten ”uskollisuuden” elementtiin ”uskon” yli – tämä yhä toimii tärkeänä ensisijaisena ”kielellisenä” perustana. Haysin ”edustava” rakennelma – kehittyi narratiivisessa kehyksessä – rakentuu tälle perustalle, yhtälailla syventäen ja laajentaen sitä: *”Paavalin väite Galatalaiskirjeessä edellyttää tarinaa Jeesuksesta Kristuksesta ja hänen teologinen ajattelunsa pyrkii lausumaan sen tarinan merkityksen... tarina on Jumalan sana ja me emme tunne Jumalaa millään muulla tavalla kuin Jumalana, joka on toiminut Jeesuksen Kristuksen uskollisuuden kautta ’pelastaaksensa meidät nykyisestä pahasta maailmanajasta’ (Gal. 1:4)”* (Faith: xxiv, xxvi; alkuperäinen painotus).

”Oikeuttaminen,” josta Paavali puhuu tässä, saatetaan sen takia ymmärtää pahan taipumuksen voittamisen termein, joka kieltää yksimielisyyden sanomisen/toivomisen ja tekemisen välillä – astumista, toisin sanoin, ei vain Jumalan Valtakunnan ulkoiseen vaan myös sisäiseen esikartanoon.¹⁷ Tällä kohdalla, mitä on perinteisesti tulkittu Paavalin hyökkäyksenä ”tekoja” vastaan, on itse asiassa vain varoitus – riippumatta miten ankara se saattaa olla – että *ainoastaan* Tooran noudattaminen, ilman oikeaa aikomusta, on riittämätön saavuttamaan sisäänpääsyn Jumalan Valtakuntaan.¹⁸ Vaikka Juutalainen yhteisö omistaa sen, mitä Jumala on puhunut, ei voida olettaa, että Tooran opiskelu ja noudattaminen ovat riittäviä itsessään mahdollistamaan ihmisluonteen tuntemaan Hänen tahtonsa ja tekemään sen.¹⁹

¹⁷ Monessa huomiossa tämä rinnastaa Paavalin asettamaa painotusta tarkoituksellisesti toisissa kohdissa: Usko uskollisuutena on osoitus (ihmis-) aikomuksesta – tahdosta miellyttää Jumalaa, joka tuo Tooran noudattamiselle sen todellisen elämän.

¹⁸ Tämä ymmärrys voidaan juontaa kielellisesti sanoista ”ean mē” (= ei + an + mē). Vaikka tämä ilmaisu on asianmukaisesti poikkeus merkityksessä, se saattaa joko pätevoittää koko edeltävän lausunnon tai ainoastaan sen pääkohdan (vrt. Longenecker, Galatians: 83s). Edellisessä kohdassa merkitys osoittaa, että ”ihminen ei ole oikeutettu edes Tooran noudattamisella – **mutta vain** Jeesuksen uskollisuuden kautta.” Jälkimmäinen kohta myöntää käsityksen, että ”ihminen ei voi olla oikeutettu Tooran noudattamisella – **ellei** jälkimmäisen mukana ole aikomus.” Tosiasiaa, että jakeen toinen puolisko ilmeisesti toteaa, että Tooran noudattaminen *itsessään ei* tuo oikeutusta, ei pidä ottaa liitollisen nomismin edellytyksen painottamisena avoimeen vastakkainasetteluun” (huolimatta siitä hyväksytäänkö, että ”lain teot” viittaavat yksinomaan ”liitollisen nomismin tunnuksiin”) (Dunn, New: 112-13). Ymmärrettynä keskustelussa hurskaudesta ja Tooran opiskelusta, oikeutus edustaa tässä aikomusta ja kykyä tehdä Jumalan tahdon mukaisesti. Asiayhteys niin muodoin kutsuu Tooran noudattamisen ja uskollisuuden/aikomuksen *yhteyttä* mieluummin kuin ristiriitaisuutta. Tässä valossa lausekkeen toinen puoli merkitsee ”**ainoastaan** lain tekojen kautta” (vrt. Jaak.2:24).

¹⁹ Paavalin väite läheisesti vastaa tässä hänen myöhempää väitettään Roomalaiskirjeen luvussa 4, kuten Hays osoittaa: ”... tosiasialla, että Aabraham luettiin vanhurskaaksi kun hän oli vielä ympärileikkaamaton, on symbolinen – tai typologinen – merkitys: hän voi siten olla pakanoiden yhtä hyvin kuin juutalaisten isä. Paavali kirjoittaa tämän nimenomaisesti jakeissa 11-12: ’Ja hän sai ympärileikkauksen merkin sen uskonvanhurskauden sinetiksi, joka hänellä oli ympärileikkaamatonna, *että* hänestä tulisi: (a) kaikkien isä, jotka ympärileikkaamattomina uskovat, niin että vanhurskaus heillekin luettaisiin; (b) ja että hänestä tulisi myöskin ympärileikattujen isä, niiden, jotka eivät ainoastaan ole ympärileikattuja, vaan myös vaeltavat sen uskon jälkiä, mikä meidän isällämme Aabrahamilla oli jo ympärileikkaamatonna’... Juutalaiset (ainakin ne joilla on ympärileikattu sydän) eivät ole löytäneet Aabrahamin isäksien lihan mukaan vaan lupauksen mukaan. Paavali on kehittänyt tämän tarinan kohdan suoraan Kirjoitusten selityksen kautta, ilman mitään vetoamusta kristillisen uskontunnustuksen kieleen. Tämä kohta aikoo olla ja on juutalainen teologinen tulkinta Aabrahamin merkittävydestä” (Hays, Echoes: 56-57; alkuperäinen painotus).

Ulkokultaisuus ja Synti: Paavalin Kirje Galatalaisille 3:19-20

”Mitä varten sitten on laki? Se on rikkomusten tähden jäljestäpäin lisätty olemaan siihen asti, kunnes oli tuleva se siemen, jolle lupaus oli annettu; ja se säädettiin enkelien kautta, välimiehen kädellä. Välimies taas ei ole yhtä varten; mutta Jumala on yksi.”

Selvitettyään perinnön alkuperän – jonka perusteella Jumalan kansa Hänen Valtakunnassaan tunnustetaan – olevan Jumalan lupaus Aabrahamille, Paavalin on selitettävä, jakeessa 19, Tooran roolia Jumalan tarkoituksessa.²⁰ Kreikankielen prostithēmi (”lisätä”) vahvistaa Paavalin kuvausta Toorasta ”jälkilupauksena”, eikä Toora siis ole ensijaisesti pätevä juutalaisen identiteetin muodostamiseen (ks. jakeet 15-18).²¹ Prepositio ”charin” (jake 19: tähden) tarkoittaa joko syytä tai päämäärää (vrt. BAGD: 877). Ottaessaan tämän mukaan selitykseensä Paavali haluaa ilmaista Tooran olleen annettu rikkomusten ”johdosta/tähden”. Tärkeintä, mikä auttaa ymmärtämään tätä ilmausta, on se että otetaan huomioon ilmauksen olevan riippuvainen jakeen viimeisestä lauseesta. Toisin sanoen Paavali vastaa kysymykseen ”Mitä varten sitten on laki?” näennäisen päämäärän sisältävällä ilmauksella: ”olemaan siihen asti, kunnes oli tuleva se siemen, jolle lupaus oli annettu.”²²

²⁰Vrt. Room.3:1, 19-31, 5:12-21, 7:1-25, 9:31-10:21. Vaikka Paavali ei ole suoranaisesti siteerannut Kirjoituksia edellisessä argumentissaan, hän käyttää johdonmukaisuutta oikeuttaakseen käyttönsä ”jakeesta” (tai ajatuksesta) tiettyyn tarkoitukseen, kun sen selitys on nähtävästi joko ristiriidassa toisen ”jakeen” kanssa tai tekee jälkimmäisen tarpeettomaksi (vrt. ומה אני מקיים [u-ma ani mekayyem] – ”ja miten minä asetan/selitän”) (vrt. Kid. 36a) (vrt. Steinsaltz, Talmud: 128); (ks. jakeet 15-18, jotka edustavat poikkeavuutta Paavalin tavanomaisesta Kirjoitusten argumentista). Pitäen tämän mielessä, voimme olla yhtä mieltä Betzin retorisen väitteen kanssa siitä, että ”3:19-25 sisältävää äärimmäisen lyhyen poikkeamisen (*digressio*) asiasta. Kohta ei lisää uutta argumenttia tueksi, vaan estää sen, että lukijat tekisivät vääriä johtopäätöksiä edellä olleen pohjalta” (Galatians: 163).

²¹Vrt. vastaava verbi pareisēlthen (”tuli sisään”; suom. huom. suomenkielisessä Raamatussa ”tuli väliin”) kohdassa Room.5:20. Ajatus peilaa midrashilaista perinnettä siitä, että laintaulujen toinen erä annettiin vasta, kun Israel teki syntiä tehdessään kultaisen vasikan ja ansaitsi rangaistuksen (vrt. 2.Moos.32:19): ”R. Haninan poika R. Adda sanoi: Jos Israel ei olisi tehnyt syntiä, heille olisi annettu vain viisi Mooseksen kirjaa ja Joosuan kirja, koska viimeksi mainittu kertoo Eretz Israelin sijoituksesta [kansanheimojen keskellä]. Mistä tämä tiedetään? *Suuri viisaus on lähtöisin paljosta vihasta* (Saar.1:18) [se on, Jumalan viha Israelin tottelemattomuuden tähden sai Hänet lähettämään profeetat, joiden opetus oli viisasta – tämä kertoo siitä, että ihmisolennot oppivat erehdyksen kautta, kun synnistä tuleekin tilaisuus täydempään ilmestykseen]” (Ned. 22b) (vrt. Eccl.R. 1.13.1) (ks. myös jakeet 10-14). On jälleen kerran toistettava, että Paavali ei hylkää Tooran (ja/tai judaismia) noudattamista, kuten kristityt raamatuntulkitsijat väittävät. Hän vain määrittelee tässä sen, millä perusteella juutalaisten identiteettiä asianmukaisesti luonnehditaan: ”Tooran tärkeiden säädösten noudattaminen: oikeus, laupeus sekä uskollisuus” (ks. Introduction, **Argument** ja alla).

²²Tämä luottamus tulevaan tapahtumaan saattaa Tooran myönteiseen valoon, jonka useimmat tulkitsijat kuitenkin kieltävät erottaen Tooran uskollisuuden saapumisesta. Yleinen kristillinen käsitys määrää selkeän eron ”tekojen” ja ”armon” (uskon) välille.

Jos Paavali ajattelee yhä edellisen ”kappaleen” (jakeet 15-18) termein, on mahdollista, että hänellä on mielessään ”sovittamisen” periaate.²³ Tässä mielessä hänen kysymyksensä ennakoii R. Meirin antamaa kysymystä ja vastausta: ”A Tanna opetti R. Meirin nimessä: Miksi Toora annettiin Israelille? Koska he ovat kiivaita [ja vaativat kurinpitoa]” (Betza 25b) (vrt. Tanh.Ki tavo 4; [Ex.R. 42:5, 9]) (vrt. Skarsaune, Proof: 313-20). Käsité, että Toora annettiin kurinpitomuotona, on suoraan yhteydessä Jumalan ”alentuvaisuuteen,” tavallaan, ihmisten tasolle: ”*Minä puhun ihmisten tavalla teidän lihanne heikkouden tähden*” (Room.6:19) (ks. myös 4:12-20). Puhuessaan vapaudesta synnistä, joka saavutettiin Hengen ilmentymisen kautta, Paavali sanoo samassa kirjeessä: ”*Sillä mikä laille oli mahdotonta, koska se oli lihan kautta heikoksi tullut, sen Jumala teki, lähettämällä oman Poikansa syntisen lihan kaltaisuudessa ja synnin tähden ja tuomitsemalla synnin lihassa*” (Room.8:3).²⁰

Tässä Paavali vetoaa Tooran ”heikkouteen” ensisijaisesti viittaamalla tosiasiaan, että se on ”välitetty” – ”sovitettu.”²¹ Tässä mielessä, viittaus ”enkeleihin” näyttää lukeutuvan jumalallisen ykseyden/yksinvaltiuden aiheen alle (ks. alla). Kreikankieli ei ainoastaan yhdistä näitä olentoja välittömästi välimiehen kanssa, mutta Paavali ei kiinnitä niihin mitään itsenäistä huomiota jakeessa 20.

”Siemen” on ilmeisesti Messias, kuten Paavali on perustanut jakeessa 16 – tässä yksikkömuoto on erityinen (ks. jakeet 13-18). Mahdollisesti tässä Paavaliin vaikuttaa jälleen Septuagintan Habakuk 2:3-4, jossa ”näky” ymmärretään henkilönä: ”*Jos hän viipyy, odota häntä; sillä varmasti Tuleva saapuu, eikä hän myöhästy ... Vanhurskas on elävä Minun uskostani*” (ks. jakeet 10-14). Siemen ei ole niin paljoa lupauksen vastaanottaja (”jolle [se] oli annettu”) kuin sen ruumiillistuma – ”tuleva” jolle (jota koskien) lupaus oli annettu, hän, jossa se löytää täyttymyksen (ks. 4:1-7).²²

²³Sovittamista tai jumalallista alentuvaisuutta tulkinnallisessa mielessä voidaan selvittää seuraavanlaisesti: ”1. Jumalan ilmoitus tuli meille, ei ainoastaan ilmaistuna ihmiskielessä, mutta ottaen myös huomioon siihen liittyvät ajatuskaavat ja tavat; 2. Jumala ei missään vaiheessa paljastanut ihmiselle kaikkea, mitä hän teoreettisesti pystyi ymmärtämään, mutta vain sen minkä hän pystyi tehokkaasti omaksumaan johtuen hänen heikkoudestaan ja synnillisyydestään; 3. Jotkut jumalalliset suunnitelmat annettiin vastahakoisesti, ihmisen tottelemattomuuden vuoksi, sillä näkemyksellä, että hän täyttää Jumalallisen tahdon täydellisemmin pitkällä tähtäimellä; 4. Pakanaelementit (riitit, tavat ja säännöt), jotka löysivät tiensä Mooseksen Lakiin olemassa olevasta kulttuurillisesta taustasta, täytyy ymmärtää ja selittää tässä näkökulmassa” (Drefyus: 74-75). Yksi useimmin siteeratuista Uuden Testamentin esimerkeistä on Matt.19:8: ”Hän [Jeesus] sanoi heille: ”Teidän sydämenne kovuuden tähden Mooses salli teidän hyljätä vaimonne, mutta alusta ei niin ollut.””

²⁰ Jumalan soveltaminen ihmisen luonteeseen, tavallaan, Tooran antamisessa, sisältää ajatuksen synnistä ”ulkokultaisuutena” – ihmisten kyvyttömyys ”tehdä” mitä he ”sanovat/kuulevat” (ks. Introduction, **Argument; Theological pointers** [Justification]). Paavali kertoo Jeesuksen roolista jakeissa 22s, jossa hän kehittää ideaa kasvattajasta ”pedagogina” (ks. jakeet 22-25). Vapaudesta Hengessä/Hengen vapaudesta, ks. [2:15-21], 4:1-7 ja 5:13ss; ”lähettamisestä,” ks. 4:1-7.

²¹ Tässä on vaikea saada selville ovatko tämän jakeen lauseet itsenäisiä toisistaan vai toistensa selittävät. Kreikankielen järjestys ehdottaa, että Paavalin ajatusta yhä dominoi kronologinen tarkoitus, ”kunnes siemen” muodostaen sen keskipisteen, ja tiivistetty lause ”se säädettiin enkelien kautta, välimiehen kädellä” toimien ”lisätyn” määreenä.

²² Vrt. ”Aabraham oli vain yksi, ja hän peri maan”(Hes.33:24) (ks. jakeet 26-29). ”Sentähden syntyikin yhdestä miehestä ... KUIN ON TÄHTIÄ TAIVAALLA ...” (Heb.11:12) (vrt. Room.5:15-19).

Jae 20: Tunnistettuaan ”välimiehen” jakeessa 19 Moosekseksi, Paavali kehittää ajatuksen välityksestä, joka ”tulee [ihmisten] väliin” – ja ihmisten ja Pyhän Jumalan, siunattu olkoon Hän, väliin. Tooran säädöksen puute tästä näkökulmasta on siinä tosiasia, että se häiritsee Jumalan yksinvaltiutta/ykseyttä.²³ Tooran asetukset – enkelien asettamat Mooseksen käden kautta – edustavat väliintuloa Jumalan ja ihmisten välillä. Siinä määrin, että Toora toimii sovelluksena ihmisheikkoudelle, Jumala sanoi: ”*en minä puhunut enkä antanut käskyä teidän isillenne poltto- ja teurasuhrista silloin, kun minä vein heidät pois Egyptin maasta, vaan näin minä käskin heitä ja sanoin: Kuulkaa minun ääntäni, niin minä olen teidän Jumalanne ja te olette minun kansani; ja vaeltakaa aina sitä tietä, jota minä käsken teidän vaeltamaan, että menestyisitte*” (Jer.7:22-23) (vrt. Hes.20:25).²⁴

Ihmisten synty tulee heidän ja Jumalan ”väliin”: ”*vaan teidän pahat tekonne erottavat teidät Jumalastanne, ja teidän syntinne peittävät teiltä hänen kasvonsa, niin ettei hän kuule*” (Jes.59:2) (ks. 2:15-21 ja jakeet 26-29). ”Sen jälkeen kun he [Israel] tekivät syntiä, he eivät voineet katsoa edes Jumalan välimiehen kasvoja. Heidän pelostaan on kirjoitettu *Pelkäsivät he lähestyä häntä* (2.Moos.34:30)” (Pes.Rab. 15:3) (ks. yllä).²⁵

Jumalan yksinvaltius on nimenomaan ilmaistu Hänen ykseydessään – joka puolestaan vaatii ihmisiltä heidän kaikkensa: sydämen, sielun ja voiman (vrt. 5.Moos.6:5). ”Mutta mikä teksti on se, joka todistaa meille, että meidän pitäisi rakastaa Jumalaa? Se on tärkeä käsky, Tooran tärkein, käsky rakastaa Jumalaa, *Rakasta Herraa, sinun Jumalaasi* (5.Moos.6:5) yhdistettynä jakeen kanssa, joka vahvistaa Hänen yksinvaltiuttaan, *Kuule Israel! Herra, meidän Jumalamme, Herra on yksi* (5.Moos.6:4)” (TBE p. 140) (ks. 5:13-18). Rakkaus Jumalaa kohtaan – ja lähimmäistä kohtaan – kuvaa Jumalan todellista luonnetta. Sen tähden Jumala eniten etsii rakkautta ihmisestä: ”**RAKASTA HERRAA, SINUN JUMALAASI, KAIKESTA SYDÄMESTÄSI JA KAIKESTA SIELUSTASI JA KAIKESTA MIELESTÄSI**. Tämä on suurin ja ensimmäinen käsky. Toinen, tämän vertainen, on: **’RAKASTA LÄHIMMÄISTÄSI NIIN KUIN ITSEÄSI**’. Näissä kahdessa käskyssä riippuu kaikki laki ja profeetat” (Matt.22:37-40) (ks. 5:13s). ”*Hän on ilmoittanut*

²³ Vrt. 2.Moos.8:10, 9:14; 5.Moos.4:35, 39, 6:4, 33:26; Ps.96:5; Jes.44:8, 45:21s, 46:9; Sak.14:9; Apt.10:36; Room.3:29-30, 10:12; 1.Kor.8:4s. Koskien Aabrahamista polveutuvaa ihmisyhteisön ykseyttä, ks. jakeet 26-29.

²⁴ Tämä jae tietenkin usein sisällytetään profeetallisten tekstien muotin joukkoon, jotka tuomitsevat kultin, kun sitä harjoitetaan ilman tarkoitusta (vrt. Ps.50:7-23; Jes.1:10ss, 66:3; Hoos.6:6; Aamos 5:21-27) (ks. 2:15-21 ja jakeet 6-9). Tässä Paavali ottaa ajatuksen ”ulkokultaisuudesta,” esitettynä hänen ojenuksessa Pietarille, väittäen että ilman hurskautta tai ”uskollisuutta/aikomusta,” ei juutalainen eikä pakana saavuta sisäänpääsyä Valtakunnan ”ulkoiseen huoneeseen,” huolimatta siitä että Israelilla on, Toorassa, sisäisen huoneen avaimet (ks. 2:15-21). Hän laajentaa tätä synnin ideaa ”ulkokultaisuuden” perusteena puhuessaan ”lihan teoista” kohdassa 5:16s, Hengen hedelmää vastaan ei ole lakia (ks. 5:13s ja alla).

²⁵ Jos kansa oli liian pelokas lähestymään Moosesta, sitä enemmän he pelkäsivät lähestyä Jumalaa, etteivät he kuolisi (vrt. 1.Moos.3:10; 2.Moos.20:18-20). (Kohdan 2.Moos.34:30s tapahtumat sattuivat kultaisen vasikan tekemisen jälkeen – tähän sattumaan midrash ilmeisesti viittaa suhteessa Israelin synnintekoon, ”kirjaimellinen” merkitys koskien Mooseksen kasvojen loistetta.) Koskien syntiä suhteessa ulkokultaisuuteen, yksi Paavalin johdattelevista aiheista Galatalaisten kirjeessä, ks. **Argument; Theological pointers** (Justification), ja 2:15-21.

*sinulle, ihminen, mikä hyvä on; ja mitä muuta Herra sinulta vaatii, kuin että teet sitä, mikä oikein on, rakastat laupeutta ja vaellat nöyrästi Jumalasi edessä” (Miika 6:8) (vrt. Jer.9:23-24) (ks. Introduction, **Argument**).*²⁶

Tämä asenne osoittaa Israelin keskeistä liitollista julistusta Shema:ssa – mitä Jumala toivoo Hänen kansansa sitoumukselta: ”*Kuule, Israel! Herra, meidän Jumalamme, Herra on yksi. Ja rakasta Herraa, sinun Jumalaasi, kaikesta sydämestäsi ja kaikesta sielustasi ja kaikesta voimastasi” (5.Moos.6:4-5). Tapa, jolla tämä rakkaus on osoitettu, esiintyy seuraavassa jakeessa: ”Nämä sanat, jotka minä tänä päivänä sinulle annan, painukoot sydämeesi” (5.Moos.6:6).*²⁷ Jumala lupaa, että käsky ”*ei ole sinulle vaikea täyttää eikä liian kaukana” (5.Moos.30:11), ja että Hän panee “Toorani heidän sisimpäänsä ja kirjoitan sen heidän sydämiinsä; ja niin minä olen heidän Jumalansa, ja he ovat minun kansani” (Jer.31:33) (ks. 5:13-18).*

Välittäjäsuhteen idea juontaa toistetusta ilmaisusta בֵּין (beyn – ”välissä”), joka esiintyy kohdassa 3.Moos.26:46, kuten myös Jesaja 59:2 (vrt. ARN^a 1:2; ARN^b 1).²⁸ Kuten midrashissa ilmaistaan, ”silmä ja sydän ovat kaksi synnin välikättä” (JBer. 1, 4, 3c). Toora ”lisättiin” Jumalan alkuperäiseen, välittömään suhteeseen ihmisen kanssa – säädelläkseen ihmissyntiä palkkion ja rangaistuksen kautta, ajatus välimiehestä ollen johdonmukaisesti riippuvainen rikkomuksen läsnäolosta.

Ulkokultaisuus ja käännyttäminen: Paavalin Kirje Galatalaisille 4:14-18

”...ja tiedätte, mikä kiusaus teillä oli minun ruumiillisesta tilastani; ette minua halveksineet ettekä vieroneet, vaan otitte minut vastaan niin kuin Jumalan enkelin, jopa niin kuin Kristuksen Jeesuksen. Missä on nyt teiltä kerskaaminen onnestanne? Sillä minä annan teistä sen todistuksen, että te, jos se olisi ollut mahdollista, olisitte kaivaneet silmät päästänne ja antaneet minulle. Onko minusta siis tullut teidän vihamiehenne sentähden, että minä puhun teille totuuden? Heillä on intoa teidän hyväksenne, mutta ei oikeata; vaan he tahtovat eristää teidät, että teillä olisi intoa heidän hyväksensä. On hyvä, jos osoitetaan intoa hyvässä asiassa aina, eikä ainoastaan silloin, kun minä olen teidän tykönänne.”

²⁶ Tämä ”rakkauden” ja ”synnin” vastakohta edustaa ulkokultaisuutta, josta Paavali on huolissaan läpi Galatalaisten kirjeen. Jumala haluaa ihmisen suorittavan ”Tooran tärkeimpiä määräyksiä” – ”oikeuden ja laupeuden ja uskollisuuden” (vrt. Matt.23:23). Rakkaus on ”aikomus,” joka mahdollistaa Jumalan tahdon toteutumisen ihmisten elämässä, tai ”menemistä yli lain, joka itsessään on oikein ja hyvää, tehdäksään mikä on oikein ja hyvää” (Berkovits: 27) (ks. 2:15-21, 5:2ss, jakeet 10-14, ja alla).

²⁷ Vrt. selvä yhteys Jumalan rakastamisen ja Hänen käskyjensä noudattamisen välillä: ”Rakasta siis Herraa, sinun Jumalaasi, ja noudata alati hänen määräyksiänsä, säädöksiänsä, oikeuksiansa ja käskyjänsä” (5.Moos.11:1) (vrt. 2.Moos.20:6; 5.Moos.13:4, 19:9, 30:6; Joos.22:5; Joh.15:10, 15:14; 1.Joh.2:3ss, 3:24) (ks. 5:13s ja 6:1-11).

²⁸ Kun Toora ”tulee [Jumalan ja ihmisen] väliin” se ei ole, kuten itse synti, Jumalan tarkoituksia vastaan (ks. jakeet 21-25).

Suhtautuminen, jota hänen opetuslapsensa pidättyvät osoittamasta Paavalia kohtaan on eräänlaista ”halveksuntaa ja sylkemistä.” Kreikan verbiä *exoutheneō* käytetään useita kertoja kuvaamaan sitä halveksivaa kohtelua, jonka Jeesus sai osakseen teloituksensa aikana – kuin myös Paavalin omasta puheesta, jota hänen vähättelijänsä pitivät ”halveksuttavana” (vrt. 2.Kor.10:10). Jeremian kirjan kuudennen luvun jakeessa 14 Septuaginta käyttää verbiä kuvaamaan valheprofeettojen eksyttävää parannustyötä, jonka pyrkimyksenä on lepyttää ihmisiä, julistamalla ”rauha, rauha”, kun rauhaa ei ole.²⁹

Samalla kun Paavalin kielenkäyttö näyttää heijastavan ”paha silmä” –ajatusta (ks. aiempi), hän melko ilmiselvästi liittää tämän käsityksen halakhaan.³⁰ Oikeudellisissa yhteyksissä sylkeminen muodosti osan חלוצה (*chalitza*)-seremoniasta, jossa miehen lapseton leski vapautti veljensä vaatimuksesta naida hänet suvun jatkamiseksi (vrt. 5Moos.25:5-10) (ks. 1:1-5). Paavali saattaa käyttää tätä kielikuvaa – julkista nöyryytystä miehelle, joka ei halua naida kälyään – johtaakseen mieleen häpeän, joka seuraa sitoutumisen puutteen mukana.³¹ Tämän tulkinnan mukaan hän haluaa vain korostaa sitä, kuinka täysinäisesti galatalaiset hyväksyivät hänet ja omistivat itsensä evankeliumille, kun hän ensi kertaa kävi heidän luonaan.

Jos jae 17 viittaa vaikuttajien yritykseen hankkia käännyttäisiä (ks. seuraava), Paavali saattaa tässä tarkoittaa, että galatalaiset hyväksyivät alun perin *hänet* ”isäkseen” ja pitivät itseään hänen opetuslapsinaan.³² Opetuslapset eivät pelkästään opiskelleet Viisaan kanssa, vaan myös oppivat hänen käytöksestään ”palvelemalla” häntä – tehtävä, joka sisälsi kaikkien niiden velvollisuuksien suorittamisen, jotka orja tekee herralleen³³ (vrt. Safrai, Master).³⁴ Alistumalla herransa opetukselle ja käytös-esimerkille heistä tuli kelvollisia astioita vastaanottamaan hänen hengellinen viisautensa ja sen myötä sopivat olemaan hänen totisia ja uskollisia seuraajiaan (vrt. Ket 96a; Yoma 28b). Tämä ajatus on vastaavanlainen kuin Paavalin kehoitus galatalaisille ”tulla hänen kaltaiseksensa” – kuin opetuslapset suhteessa herraansa (ks. myös jakeet 8-11).³⁵

Paavalilla saattaa tässä olla mielessä samanlainen ajatus kuin mikä on ilmaistu Siirakin kirjassa: ”*Jos hankit itsellesi ystävän, hanki hänet koettelemuksissa, äläkä aivan pian anna hänelle luottamustasi*” (Siir.6:7). Jakeessa sanotaan kreikankielellä sanatarkasti, ”hanki ystävä koetellen” – s.o., kokeile, että hän on tosi ystävä koettelemalla hänen

²⁹ Sylkeminen ei muodostanut pelkästään yleistä tapaa torjua pahaa silmää, vaan oli myös taianomainen parannuskeino – erityisesti silmille (vrt. Mark.8:23; Joh.9:6; Lev.R.9:9).

³⁰ Tässä mielessä eroamme Nanoksen tavasta käyttää käsitettä, jolla hän hahmottaa vaikuttajien käännyttäisiasemaa, joka tekee heidät kateellisiksi galatalaisten tähden, jotka ovat Messiaassa (vrt. Nanos, Social). ”Lumouksen” nykykäsityksestä jakeessa 3:1 – jonka usein myös esitetään antavan ”paha silmä”-leiman – ks. Introduction, **Argument** ja jakeet 3:1-5.

³¹ Avioliiton motiivista suhteessa galatalaisten olosuhteisiin, ks. 5:2-12 (jae 4) [jakeet 21-31].

³² Vertaa mielenkiintoiseen Paavalin ajatusten rinnakkaistapaukseen 1Moos.16:5:ssa: ”Silloin Saarai sanoi Abramille: ’Minun kärsimäni vääräys kohdatkoon sinua.’ Vakuuttamalla, että galatalaiset ”eivät ole tehneet hänelle vääräyttä”, Paavali saattaa tarkoittaa ettei hän halua palauttaa vääräyttä heidän päälleen. Ei ole sattumaa, että 1Moos.16 on Paavalin vertauksen takana jakeissa 22-31 (ks. jakeet 21-31).

³³ Vrt. TBE ss. 37, 127; Yalk.Dt. 830; PA 6:6; DEZ 8:9; Kal.Rab. 8:6; Sot. 22a.

³⁴ Katso myös 5:13-18 (n117).

³⁵ Opettajista ”Herran enkelinä” ks. seuraava.

sitoumustaan.³⁶ Tämän tulkinnan mukaan Paavali osoittaa, että huolimatta tietyistä hänen vierailunsa olosuhteista, galatalaiset olivat hyväksyneet hänet ohjaajakseen.³⁷

Septuaginta kääntää yleensä heprean קנה (kana)-verbin verbillä kataomai (”hankkia”) ja Siirakin ohje muistuttaakin läheisesti Mishnan lausuntoa ”Nimitä itsellesi opettaja ja hanki itsellesi kumppani” (PA 1:6).³⁸ ”Hankkimisen” ymmärrettiin tuovan ponnisteluja ja vaikeita aikoja, kun käsite tulkittiin sen Jumalan Moosekselle antaman käskyn kautta, jonka hän sai anottuaan seuraajaa: ”Ota Joosua, Nuunin poika” (4Moos.27:18). Midrash-perinteessä verbin ”ottaa” katsotaan merkitsevän ”maksaa jostakin”: ”Ota itsellesi: Tämän voi tehdä ainoastaan tarttumalla [tekninen termi hallinnalle], sillä ystävää ei voi hankkia kuin suurin ponnisteluin, kuten Viisaat ovat sanoneet: Sinun tulisi hankkia ystävä itsellesi, että voisit opiskella Tooraa hänen kanssaan, juoda hänen kanssaan ja paljastaa salaisuutesi hänelle, kuten on sanottu, *Kahden on parempi kuin yksin (Saarn.4:9)* ja *Eikä kolmisäinen lanka pian katkea (Saarn.4:12)*” (Sif.Dt. 305).³⁹

Toisessa rabbin päätelmässä verbien קנה (kana) and כנס (kanas) merkitys, joka alunperin on ”ostaa” tai ”hankkia varallisuutta” (vrt. Saarn.2:8, 3:5), on laajennettu tarkoittamaan ihmisten ”kokoamista” (vrt. Daube, New: 352ss ja seuraava pohdiskelu). Sen lisäksi, että se viittaa lapsen tuomiseen liittoon ympärileikkauksen kautta (vrt. Shab. 137b), ”hankkimista” sovelletaan erityisesti käännyneiden tekemiseen: ”R. Eleazar sanoi myös: Pyhä, siunattu olkoon Hän, ei hajottanut Israelia kansojen sekaan muun kuin sentähden, että käännyneiset liittyisivät heihin, sillä on sanottu: *Ja minä kylvän hänet itselleni tähän maahan (Hoos.2:23)*: tietenkin mies kylvää *sea*-mitan sen takia, että saisi korjata [le-haknis] monta *koor*-mittaa!” (Pes.87b).⁴⁰ Jeesuksen lausunto, ”*Sillä mitä se hyödyttää ihmistä, vaikka hän voittaisi omaksensa koko maailman [s.o. voittaisi käännyneisiä], mutta saisi sielullensa vahingon? Taikka mitä voi ihminen antaa sielunsa lunnaiksi?*” (Matt.16:26) sisältää samanlaisen merkityksen (ks 6:1-11 ja seuraava).⁴¹

Tällaisessa asiayhteydessä voidaan ymmärtää Paavalin ylistävän galatalaisia siitä vastaanotosta, jolla he alun perin ottivat hänet vastaan, sillä he olivat tehneet yhteisiä ponnisteluja hyväksyäkseen hänet ”niinkuin Herran enkeliksi.” Tämä kuvaus galatalaisten tervehdyksestä Paavalille liittyy suoraan toisen kaltaiseksi tulemisen motiiviin. Kun opettaja todistaa, että Viisaan elämän ja luonteen oli tarkoitus iskostaa oppilaisiin halu opiskella Tooraa ja oppia Jumalan tiet, kuvataan häntä sanoilla ”niinkuin Herran enkeli:

³⁶ Esitämme, että merkki Aabrahamin antamasta esikuvasta löytyy näistä jakeista: “...ja hänet nähtiin koetuksessa uskolliseksi” (Siir.44:20). ”Eikö Aabrahamia havaittu uskolliseksi koettelemuksessa ja sitä luettu hänelle vanhurskaudeksi?” (1Makk.2:52) (vrt. Hebr. 11:17; Jub. 17:18, 19:8) (ks. 3:1-5 [n53]). Jälleen Paavalin ajattelua hallitsevat perimmiltään kirjoitukset ja halakhah ennemmin kuin ”paha silmä” (ks. 3:1-5).

³⁷ Tämä Paavalin viite on lopulta ainoastaan senaikaisten galatalaisten ymmärrettävissä.

³⁸ Vrt. TBE [EZ] S s. 6; ARN^a 8:1s, 22:1.

³⁹ Vrt. Yalk.Num. 776. Lähde Sifressä lainaa Avot de Rabbi Natania, joka on Pirkei Avotin selitysteos. Toisissa paikoissa ”ottaminen” on tulkittu taloudenhoitoon liittyvillä sanoilla (vrt. TBE [EZ] S s. 6).

⁴⁰ Vrt. 1QS 5:7-8, 8:19; 1Q28a 1:1; CD-A 13:11; Yalk.Hos. 519 (vrt. Le Cornu and Shulam: 153). Vrt. Sananl. 11:30: ”Vanhurskaan hedelmä on elämän puu, ja viisas voittaa [sanatarkasti: ottaa] sieluja” (ks. 6:1-11 [Monobaz]).

⁴¹ Sanan kopiaō (”uurastaa”) suhteesta ”lähetysaarnajiin”, ks. jakeet 8-11.

”...jos opettaja on niin kuin Herran Sebaotin enkeli, heidän pitäisi etsiä lakia hänen suustaan, mutta jos ei, niin heidän ei pitäisi etsiä lakia hänen suustaan!” (Hag.15b) (vrt. MK 17a). Koska galatalaiset pitivät Paavalia tosi apostolina ja ohjaajana, olivat he alun perin osoittaneet luottamuksensa häneen ja hyväksyneet hänen arvovaltansa.⁴² Tässä mielessä ”vastaanotto”, jonka he esittivät Paavalille ei johtunut pelkästään hänestä henkilönä, vaan myös evankeliumista: ”Ja sentähden me myös lakkaamatta kiitämme Jumalaa siitä, että te, kun saitte meiltä kuulemanne Jumalan sanan, otitte sen vastaan, ette ihmisten sanana, vaan niinkuin se totisesti on, Jumalan sanana, joka myös vaikuttaa teissä, jotka uskotte” (1Tess.2:13).⁴³

Tapa ”ottaa vastaan enkeleitä” on mitä todennäköisimmin peräisin Aabrahamin kohtaamisesta kolmen miehen kanssa Mamren tammistossa ja heidän oleskelustaan Lootin luona. (vrt. 1Moos.18-19).⁴⁴ Jeesus nostaa esiin tämän aiheen juuri ”sielunsa voittamiseen” liittyen: ”Joka löytää elämänsä, kadottaa sen; ja joka kadottaa elämänsä minun tähteni, hän löytää sen. Joka ottaa tykönsä teidät, se ottaa tykönsä minut; ja joka ottaa minut tykönsä, ottaa tykönsä hänet, joka on minut lähettänyt” (Matt.10:39-40) (ks. aiempi).⁴⁵ Tämä ajatus esiintyy myös Didakessa, jakeessa joka koskee valheapostoleja, joiden kieli muistuttaa läheisesti Rabbien lausuntoja opettajien esiintymisestä: ”...jos hänen [tosi apostolin] opetuksensa toimii oikeamielisyyden ja Herran tuntemisen lisääntymiseksi, ottakaa hänet vastaan niin kuin Herra” (Did.11:2) (ks. 1:1-5 ja 6:1-11).

Jae 17: Vaikkei otaksuttaisikaan että jae 16 ”kuvastaa suoraa syytettä lähetyssaarnajia kohtaan” (Hays, Galatians: 295), niin siirtymisen saumattomuus epäilemättä merkitsee vaikuttajien toiminnan synnyttäneen Paavalin viestin tässä kappaleessa (ks yllä).⁴⁶ Siitä mitä hän tarkoittaa näissä kahdessa jakeessa (17-18) on kuitenkin kiistelty paljon, pääasiassa viittauksen vuoksi, joka johtuu verbistä ekkleiō. Koska sen normaali merkitys on ”sulkea pois”, ovat jotkut selittäjät otaksuneet, että vaikuttajien aikomus on sulkea ei-juutalaiset galatalaiset pois Paavalin luota. Myöntäen vääryyden, jonka tämä tulkinta

⁴² Koskien Paavalin aikaisempaa viittausta ”enkeliin taivaasta”, ks. 1:6-10; Koskien Paavalin esitystä arvovaltastaan luvuissa 1-2 asiayhteys huomioon ottaen, ks. Introduction, **Argument**. Kuvaus siitä, että Paavali toisinaan omaa ”enkelin kasvot” (Acts of Paul and Thecla [2:3]), perustuu mahdollisesti tähän jakeeseen (ks. Appendix, **Status**).

⁴³ Paavali liittää tässä kohden myös evankeliumin hyväksymisen toisen kaltaiseksi tulemiseen (vrt. 1Tess.2:14).

⁴⁴ Selittäessään kuinka kolme henkilöä kutsutaan ensin ”miehiksi” ja sitten ”enkeleiksi” R. Tanhuma huomauttaa: ”Heitä voidaan verrata mieheen, joka sai johtajanviran kuninkaalta. Ennen kuin hän saavutti arvovaltaisen asemansa, hän oli kuin tavallinen kansalainen. Vastaavasti heitä kutsuttiin miehiksi ennen kuin he suorittivat tehtävänsä; suoritettuaan sen he ottivat enkelin nimen” (Gen.R.50:2). Midrash-kirjallisuus yhdistää toistuvasti Jumalan ilmestymisen Aabrahamille tässä kohtaa hänen kykyynsä tehdä käännyttäisiä (vrt. Gen.R. 48:2, 8) (ks. 3:6-9 [n101] ja seuraava).

⁴⁵ Vrt. Matt.18:5, 25:40; Mark.9:37; Luuk.10:16; Joh.13:20. Koskien Jeesuksen tehtävää, ks. jakeet 1-7; koskien toimintaa yleensä, ks. 1:1-5, 15-16b.

⁴⁶ Jos sanan gegona (”minusta on tullut”) voimalla pidetään kiinni siitä, että kyseessä on nykyinen olotila, joka on aiheutunut menneestä toiminnasta, niin se edellyttää ettei Uuden Testamentin teksteissä ole osoitettu toisenlaista ilmoitusta – ei välivierailua eikä aiempaa kirjettä (vrt. Burton:245). Jakeet 17-18 – yhdessä jakeiden 1:7-9, 5:7, 12, 6:12-13 kanssa – ovat ainoat ”suorat” viittaukset, joista voidaan saada yksityiskohtaisia tietoja vaikuttajien henkilöisyydestä (vrt. Nanos, Irony:67ss) (ks. Introduction, **Occasion and circumstances**).

A COMMENTARY ON THE
JEWISH ROOTS OF GALATIANS
HILARY LE CORNU AND JOSEPH SHULAM
ACADEMON, 2005

\$60 + \$15 POST AND PACKAGE

I WOULD LIKE TO ORDER

COPIES OF A COMMENTARY ON THE JEWISH ROOTS OF GALATIANS

ENCLOSED IS A CHECK FOR _____ MADE PAYABLE TO
“NETIVYAH BIBLE INSTRUCTION MINISTRY”

NAME: _____

ADDRESS: _____

STATE: _____ ZIP: _____

E-MAIL: _____

PLEASE ADD MY NAME TO YOUR MAILING LIST

I WOULD LIKE TO RECEIVE *TEACHING FROM ZION* (FREE OF CHARGE)

I WOULD LIKE TO RECEIVE NETIVYAH’S WEEKLY PRAYER LETTER (VIA E-MAIL)

ENCLOSED IS A DONATION TO NETIVYAH BIBLE INSTRUCTION MINISTRY

I WOULD LIKE TO SEND THIS BOOK AS A GIFT TO:

NAME: _____

ADDRESS: _____

STATE: _____ ZIP: _____

PAYMENT IN CURRENCIES OTHER THAN U.S. DOLLARS MAY BE MADE AT THE EQUIVALENT
DOLLAR PRICE. FOR PAYMENT POSSIBILITIES, PLEASE SEE OUR WEBSITE:

WWW.NETIVYAH.ORG.IL

A COMMENTARY ON THE
JEWISH ROOTS OF ACTS
HILARY LE CORNU AND JOSEPH SHULAM
ACADEMON, 2003

\$69 (2 VOLUMES) + \$20 POST AND PACKAGE

I WOULD LIKE TO ORDER

COPIES OF A COMMENTARY ON THE JEWISH ROOTS OF ACTS

ENCLOSED IS A CHECK FOR _____ MADE PAYABLE TO
“NETIVYAH BIBLE INSTRUCTION MINISTRY”

NAME: _____

ADDRESS: _____

STATE: _____ ZIP: _____

E-MAIL: _____

PLEASE ADD MY NAME TO YOUR MAILING LIST

I WOULD LIKE TO RECEIVE *TEACHING FROM ZION* (FREE OF CHARGE)

I WOULD LIKE TO RECEIVE NETIVYAH’S WEEKLY PRAYER LETTER (VIA E-MAIL)

ENCLOSED IS A DONATION TO NETIVYAH BIBLE INSTRUCTION MINISTRY

I WOULD LIKE TO SEND THIS BOOK AS A GIFT TO:

NAME: _____

ADDRESS: _____

STATE: _____ ZIP: _____

PAYMENT IN CURRENCIES OTHER THAN U.S. DOLLARS MAY BE MADE AT THE EQUIVALENT
DOLLAR PRICE. FOR PAYMENT POSSIBILITIES, PLEASE SEE OUR WEBSITE:

WWW.NETIVYAH.ORG.IL

kohtaa kreikan kieliopissa, ovat toiset esittäneet, että Paavali valittaa ei-juutalaisten tulleen yhteydestä poissuljetuiksi juutalaisuskovien vetäytymisen johdosta (vrt. 2:11s).⁴⁷

Ekkleiō on kuitenkin saman verbin johdannainen, mikä esiintyy jakeessa Matt.23:13. Näissä jakeissa Jeesus, osoittaessaan Fariseusten ulkokultaisuuden, väittää että *te ”suljette taivasten valtakunnan ihmisiltä! Sillä itse te ette mene sisälle, etkä salli meneväisten sisälle mennä.”* Matteuksen kohdassa viitataan ilmiselvästi käännyttämispyrkimykseen, sillä jae 15 kertoo siitä ”innokkuudesta”, jolla ryhmän jäsenet ”kiertävät meret ja mantereet tehdäkseen yhden käännyttäisen.”⁴⁸ Tässä Paavalin ajatuksessa on läheisiä yhtäläisyyksiä Matteuksen tekstin kanssa. Itse asiassa hän tuomitsee ”ulkokultaisuuden”, joka johtuu käännyttäisten innokkaasta kosiskelusta, sillä he lupaavat heille etuoikeuksia ja hyötyjä heidän uudessa asemassaan, vaikka ne ovat Messiaan saapumisen valossa arvottomia (ks. myös 5:2-12, 6:1-11, ja jakeet 21-31).⁴⁹

Tämä käy ilmiselväksi kuvauksessa ”ei-kiitettävästä” (sanatarkasti: ei-hyvästä) tavasta, jolla vaikuttajat tekevät läsnäolonsa tunnetuksi. On mahdollista ymmärtää tämä julistus sananlaskun tapaisena lauseena, joka myötäilee sanoja ”hyvää tulee aina tavoitella hyvällä tavalla” (vrt. Longenecker, Galatians: 194). Samanaikaisesti ”hyvä” saattaa tässä olla nostamassa esiin ”hyvän silmän”, mihin Paavali galatalaisissa vetoaa.⁵⁰ Juutalaisessa yhteydessä hyvä on yksi Jumalan ominaisuuksista: ”Antakaa hyvän tulla ja saada hyvä Hyvältä hyviä varten. ’Antakaa hyvän tulla’ – se on Mooseksen, sillä kirjoitettu on, *Ja hän*

⁴⁷ Ensimmäinen tulkinta edellyttää, että ”sulkea pois” käännetään sanalla ”vieraannuttaa” ja lisäksi sanan ”meistä” lisäämistä. Toinen tulkinta olettaa, että vaikuttajat ovat tosi asiassa yhteisön jäseniä ja sitä esitystä tämä selitysteos ei hyväksy (ks. Introduction, **Occasion and circumstances**).

⁴⁸ Jae 14 toimii ilmeisesti välittäjänä kahden toisiinsa liittyvän jakeen välillä. Koskien ulkokultaisuuden luonnetta, ks. Introduction, **Argument; Theological pointers** ja 2:15-21. Verbi *zēloō* tarkoittaa tilanteen mukaan joko ”haluta hartaasti jotakin” tai ”olla kiivas/innokas” (muiden merkitysten lisäksi). Tässä kohden ”on todennäköistä, että Paavali leikittelee ovelasti [näillä kahdella merkityksellä]. Päämerkitys on ensimmäinen ajatus: Lähetysaarnajat ’kosiskelevat’ galatalaisia voittaakseen heidät (NIV tarjoaa tämän ajatuksen). Samanaikaisesti Paavalin verbivalinta *zēloō* on ironisen onnistunut, koska lähetysaarnajat ... arvatenkin kuvailisivat galatalaisten kosiskelun olevan osoituksena heidän uskonnollisesta innokkuudestaan” (Hays, Galatians: 295).

⁴⁹ Tällainen ulkokultaisuus käy ilmiselväksi niiden tuomioista, jotka pyrkivät ”miellyttämään ihmisiä” (ks. 1:6-10). Koskien tämän tulkinnan merkitystä Juutalaisen käännytystyön olemassaololle, luonteelle ja levinneisyydelle toisen temppelin aikana, ks. Introduction, **Occasion and circumstances** (nn72, 89) ja 2:15-21 (n268); Koskien Jeesuksen shammailaisia näkökulmia käännyttämisestä kohtaan, vrt. Flusser, Jesus: 75s; Koskien Paavalin hilleliläisiä näkökulmia, ks. Appendix, **Persecutor**. Jälleen on syytä painottaa ettei Paavali ole hylkäämässä juutalaisuutta eikä julista Tooran noudattamisen tai ympärileikkauksen sinänsä olevan lakkautettuja. Erityisesti ”messiaanisen ajan” yhteydessä, missä Jeesuksen kuolema ja ylösnousemus ovat toteutuneet, on ei-juutalaisista tullut ”lupauksen lapsia.” Tällaisten olosuhteiden vallitessa sosiaalisen aseman etsiminen ”liiton lapsina” ei ole pelkästään liiallista vaan myös haitallista galatalaisten hengelliselle asemalle, koska he vaihtavat jälkimmäisen inhimillisiin, lihallisiin tapoihin ja orjuuteen Belialin vallan alle (ks. Introduction, **Argument** ja jakeet 4:1s).

⁵⁰ Tämä ominaisuus on, se tulee muistaa, yksi niistä kolmesta, jotka ovat osana ”Aabrahamin opetuslapsilla” (ks. aiempi). Sen vastakohta on ”paha silmä” – s.o. kateus (ks. 1:6-10, 3:1-5, 5:19s, ja aiempi). Paavali näyttää nostavan tämän aiheen esiin suhteessa vaikuttajiin jakeissa 5:26 ja 6:4 (ks. 5:24-26 ja 6:1-11).

näki, että hän oli hyvä (2Moos.2:2). 'Ja saada hyvä' – se on Toora, sillä kirjoitettu on, *Sillä minä annan teille hyvän neuvon* (Sananl.4:2). 'Hyvältä' – se on Pyhältä, siunattu olkoon hän, sillä kirjoitettu on, *Herra on hyvä kaikille* (Ps.145:9). 'Hyviä varten' – se on Israelille, sillä kirjoitettu on, *Anna hyvää hyvälle, Herra* (Ps.125:4)" (Men. 53b) (ks. 6:1-11).⁵¹

Vaikuttajien suostuttelun on tarkoitus aikaansaada se, että galatalaiset tulisivat käytökseltään yhtä innokkaiksi kuin he itse ovat. Kun tämä otetaan huomioon, niin galatalaisten "etsiminen" edustaa sitä "toisen kaltaiseksi tulemista", mitä Paavali on heiltä pyytänyt *itseään* kohtaan (vrt. jae 12).⁵² Siinä missä Paavali laskee vaikuttajien syyksi "toiveen", joka ei tuo heille hyvää, hänen omat vaatimuksensa galatalaisille *ovat* oikeutettuja.⁵³

Ulkokultaisuus ja Henki: Paavalin Kirje Galatalaisille 5:9, 16

"Vähäinen hapatus hapattaa koko taikinän ... Minä sanon: vaeltakaa Hengessä, niin ette lihan himoa täytä."

Jae 9 on yleisesti tunnettu toteamus (vrt. 1.Kor.5:6) ja palvelee Paavalia varoituksena hänen opetuslapsilleen: Koko yhteisöön vaikuttaminen vaatii vain vähän.⁵⁴ Hapatus perinteisesti merkitsi turmeltavaa voimaa muinaisessa maailmassa: "R. Alexandri, päättäessään rukoustaan, lisäsi seuraavan: Maailmankaikkeuden Yksinvaltiäs, Sinä tiedät täysin hyvin, että meidän tahtomme on tehdä Sinun tahtoasi ja mikä estää meitä? Hapatus taikinassa ja alistuminen vieraille Voimille. Olkoon Sinun tahtosi vapauttaa meidät heidän käsistään, jotta me voisimme palata tekemään Sinun tahtosi säädöksiä täydellisellä sydämellä!" (Ber. 17a).⁵⁵ Jeesus käyttää samaa vertauskuvaa kuvaillakseen fariseusten ulkokultaisuutta.⁵⁶ Ulkokultaisuus edustaa tärkeää aihetta Galatalaiskirjeessä, Paavalin nähdessä paljon vaivaa todistaakseen hänen ei-juutalaisille galatalaisille opetuslapsilleen,

⁵¹ Hyvän tekeminen oikealla tavalla on keskeinen aihe Asherin Testamentissa, joka tuomitsee jyrkästi niiden ulkokultaisuuden, jotka "tuovat esille hyvää pahan vuoksi, mutta toiminnan lopputulos johtaa pahaan" (Test.Asher 2:1). Koskien "hyvän tekemistä" "lähetyssaarnaajiin" liittyen, ks. 6:1-11.

⁵² Tämä saattaa johtua siitä, että verbi merkitsee "kilvoitella" ja "ponnistella ankarasti" – asenne, joka näyttää helposti jäljittelyltä.

⁵³ Koskien raamatullisia taustoja, joiden perusteella Paavali tekee tämän vaatimuksen – ennemmin kuin paha silmä –järjestelmän aiheuttamia – ks. 3:1-5.

⁵⁴ Tässä mielessä jae 9 edustaa suoraa jatkoa kohdasta 4:30 (ks. 4:21-31). Paavalin toistetut varoitukset hänen opetuslapsilleen (vrt. jae 26, 6:3-5), etteivät he ottaisi vastaan vaikuttajia ja heidän näkemyksiään, rinnastavat hänen "pyyntöään," että hänen opetuslapsensa uudistaisivat heidän uskollisuutensa hänen henkilöönsä – kieltäytymällä olemasta vakuuttuneita "toisesta evankeliumista."

⁵⁵ Vrt. 1.Kor. 5:6ss; Philo, *Spec.Leg.* 1.293, 2.183; Tanh.B.Noach 4; Gen.R. 34:10; JBer. 4, 2, 7d; 1 Clem. 5:6; Ignat.*Mag.* 10.2; Just.*Dial.* 14.2.3; Ps.-Clem.*Hom.* 8:17; Plut.*Quaest.Rom.* 109 [2.289F]. Koskien (epätodennäköistä) mahdollisuutta, että vaikuttajat olivat fariseuksia, ks. 2:15-21 (n268).

⁵⁶ Vrt. Matt.16:6, 11ss; Mark.8:15; Luuk.12:1. Koskien hapatusta kuvauksena itse Valtakunnasta, vrt. Matt.13:33; Luuk.13:21; Tuom.Evan. 96.

että molemmat, juutalaiset ja pakanat, saavat avaimet Jumalan Valtakuntaan heidän osallisuutensa kautta Jeesuksen uskollisuuteen.

Paavali lausuu tämän toteamuksen varoituksena galatalaisille, etteivät he sallisi jumalaapelkäävien vaikutuksen juurtua yhteisöön ja sillä tavalla vetää heidät pois evankeliumista.⁵⁷ Tämä on hienostuneempi toisto hänen aiemmasta, suorasta käskystä, vaikkakin jälkimmäinen on puettu raamatunkieleen, jakeessa 4:30: ”*Aja pois orjatar poikinensa*” (ks. 4:21-31). Paavali käyttää samaa ajatusta määräten korinttolaisia välttämään kaikkea yhteyttä epäsiveellisten ihmisten kanssa (vrt. 1.Kor.5:6ss) – tarkalleen samassa mielessä: ”*Poistakaa keskuudestanne se, joka on paha*” (1.Kor.5:13 [5.Moos.17:7]). Toinen ”näkökanta,” josta Paavali varoittaa opetuslapsiaan, on kaikki, joilla ei ole Jeesusta päämääränään (vrt. 1:6-8). Kuten Paavali kirjoittaa, samanlaisessa asiayhteydessä, filippiiläisille: ”*Minä riennän kohti päämäärää, voittopalkintoa, johon Jumala on minut taivaallisella kutsumisella kutsunut Messiaassa Jeesuksessa. Olkoon siis meillä, niin monta kuin meitä on täydellistä [kypsää], tämä mieli [ajatella tällä tavalla]; ja jos teillä jossakin kohden on toinen mieli, niin Jumala on siinäkin teille ilmoittava, kuinka asia on*” (Filip.3:14-15).⁵⁸

Jae 16: Epistoloita koskeva ”Minä sanon” merkitsee siirtymistä yhdestä alakappaleesta toiseen (vrt. Longenecker, Galatians: 244).⁵⁹ Opastamalla opetuslapsiaan ”vaeltamaan Hengessä” Paavali suoraan ilmaisee sanansa liittyvän halakhalaiseen opastukseen, kreikankielinen peripatēō (”kävellä, vaeltaa, kulkea”) sisältäen heprealaisen ajatuksen הלכה (halakhah – ”kävellä, kulkea”)⁶⁰ (vrt. Safrai, Literature: 121ss; Berkovits).⁶¹

Hieman äkillinen viittaus ”Hengessä vaeltamiseen” on itse asiassa looginen johtuminen Paavalin väitteestä tähän pisteeseen asti. Missä ”rakkaus” on Tooran yhteenveto – sen päämäärä ja tarkoitus – se viestittää aikomusta, jonka mukaan ihminen pystyy välttämään ”ulkokultaisen” käyttäytymisen, joka syntyy kun ihminen tahtoo totella Jumalan käskyjä,

⁵⁷ 2.Piet.2:18-19 tarjoaa iskevän rinnastuksen Paavalin lausunnolle tässä: ” Sillä he puhuvat pöyhkeitä turhuuden sanoja ja viekoittelevat lihan himoissa irstauksilla niitä, jotka tuskin ovat päässeet eksesyksissä vaeltavia pakoon, ja lupaavat heille vapautta, vaikka itse ovat turmeluksen orjia; sillä kenen voittama joku on, sen orja hän on.”

⁵⁸ Vrt. ”Sillä niillä, jotka elävät lihan mukaan, on **lihan mieli**, mutta niillä, jotka elävät Hengen mukaan, on **Hengen mieli**” (Room.8:5).

⁵⁹ Galatalaiskirjeen epistolaa koskevasta rakenteesta, ks. Introduction, **Form**.

⁶⁰ Vrt. Luuk.1:6; 1QS 1:8, 13s, 3:9s, 18s, 4:6s; PA 2:1, 9 (ks. jakeet 19-23 [jae 22]).

⁶¹ ”Vanhan Tooran perusolemus on halakha. Kuten sanan juuri osoittaa (*Halokh*, kävellä, mennä), Halakha opettaa tietä, jota pitkin juutalaista vaaditaan kulkemaan Tooran mukaisesti. Halakha on Tooran soveltaminen elämään. Mutta koska ei ole olemassa elämää yleisesti, koska on aina tietty elämän muoto erityisessä hetkessä historiaa, erityisessä tilanteessa, Tooran soveltaminen tarkoittaa soveltamista erityiseen hetkeen erityisessä tilanteessa” (Berkovits: 1-2). Paavali on jo vihjaissut tämän kappaleen halakhalaisesta alaa jakeessa 3 (ks. jakeet 2-12) ja hänen käsittelynsä Hengen ”hedelmistä” on lisää menettelyä halakhalaisessa kielellisessä ja käsitteellisessä puitteessa (ks. jakeet 19-23). Kun ”Minä sanon” on epistolaarinen, se myös palauttaa suoraan mieleen Jeesuksen oikean Kirjoitusten tulkinnan (”täyttymys”) Vuorisäärnassa, jälkimmäinen edustaen osuvaa esimerkkiä periaatteesta לפנים משורת הדין (lifnim mi-shurat ha-din – ”tuomion rajan sisällä”) (ks. 2:15-21, jakeet 2-12 [jae 6], ja alla). Galatalaiskirjeestä ”halakhalaisena kirjeenä” samoilla linjoilla 4QMMT:n kanssa, ks. Introduction, **Form**; **Argument**.

mutta hänen luonteensa estää häntä harjoittamasta mitä he sanovat: ”Hyviä ovat käskyt, jotka tulevat niiden suusta, jotka niitä harjoittavat” (Tos.Yev. 8:7[4]) (ks. 2:15-21).

Jumalan ensisijainen vaatimus on rakkaus – Häntä kohtaan, ja yhtä tärkeästi ihmisten välillä: ”sillä ei Jumalan valtakunta ole syömistä ja juomista, vaan vanhurskautta ja rauhaa ja iloa Pyhässä Hengessä. Joka tässä kohden palvelee Kristusta, se on Jumalalle otollinen ja ihmisille kelvollinen.

”Niin tavoitelkaamme siis sitä, mikä edistää rauhaa ja keskinäistä rakentumistamme” (Room.14:17-19) (ks. 3:19-20).⁶² Tämä julkilausuma koskien Valtakuntaa, jossa Paavali rinnastaa rakkauden Hengen kanssa, on läheisesti yhtäpitävä Miika 6:8 kanssa, teksti, joka korostaa Matteuksen Evankeliumia 23:23: ”mitä muuta Herra sinulta vaatii, kuin että teet sitä, mikä oikein on, rakastat laupeutta ja vaellat nöyrästi Jumalasi edessä?”⁶³ (Matt.23:23). Nämä jakeet, yhdessä muiden samankaltaisten kanssa, muodostavat perustan rabbiiniselle לפנים משורת הדין (lifnim mi-shurat ha-din)-periaatteelle – toimien ”tuomion rajan sisällä” tai ”lain hengen mukaan”: ”R. Hiyya toimi ’tuomion rajan sisällä,’ R. Josephilta opitulla periaatteella [2.Moos.18:20 jakeen perusteella: ’Ja opeta heille säädökset ja lait, ja neuvo heille tie, jota heidän on kuljettava, ja mitä heidän on tehtävä’]: ’näytä heille tarkoittaa heidän toimeentulonsa lähettä; tie tarkoittaa armon tekoja; heidän on kuljettava tarkoittaa vierailua sairaiden luona; jossa tarkoittaa hautaamista, ja työ tarkoittaa lakia; jota heidän on tehtävä tarkoittaa tuomion rajan sisällä” (BK 99b-100a) (ks. 2:15-21).⁶⁴

”Lain hengestä” tulee, seurauksena uskovan osallisuudesta Jeesuksen kuolemaan ja ylösnousemukseen, Jumalan Hengen olemus ja johdatus. Paavalin kehoitus tässä perustaa, tässä suhteessa, ulkovarusteen Jumalan lupauksesta Hänen kansalleen Hesekielin luvussa 36: ”Ja minä annan teille uuden sydämen, ja uuden hengen minä annan teidän sisimpäanne. Minä poistan teidän ruumiistanne kivisydämen ja annan teille lihasydämen. Henkeni minä annan teidän sisimpäanne ja vaikutan sen, että te vaellatte minun käskyjeni

⁶² Toisessa kommentissa koskien *Rakasta Herraa, sinun Jumalaasi* (5.Moos.6:5), [*we-’ahabta*, ’rakasta,’ luetaan *we-he-’ehabta*, ’aiheuta rakastamista’] – se tarkoittaa, että sinun tulee saada koko ihmiskunta rakastamaan taivaan nimeä. Täten sinun tulee rakastaa jokapäiväisen elämän molemminpuolisissa myönnytyksissä – kulkiessasi torilla ja toimiessasi ihmisten kanssa. Sillä kun ihminen rakastaa jokapäiväisen elämän molemminpuolisissa myönnytyksissä... ihmiset hänet nähdessään sanovat... ’Katso kuinka miellyttävät ovat teot, kuinka kauniit ovat tämän vaellukset, joka opiskeli Tooraa’ ... Joten, tällaisen miehen kautta on Taivaan nimi pyhitetty” (TBE p. 140). Koskien ulkokultaista käyttäytymistä, joka on tämän käyttäytymisen vastakohta, ks. jakeet 2-12 (jae 6).

⁶³ Ulkokultaisuuden pahin muoto on se, joka ”huijaa” Itse Jumalaa, osoittamalla huolta ”pienistä” käskyistä ”suurten” kustannuksella: ”Voi teitä, kirjanoppineet ja fariseukset, te ulkokullatut, kun te annatte kymmenykset mintuista ja tulleista ja kuminoista, mutta jätätte sikseen sen, mikä laissa on tärkeintä: oikeuden ja laupeuden ja uskollisuuden! Näitä tulisi noudattaa, eikä noitakaan sikseen jättää” (Matt.23:23). Sekä tässä että Roomalaisten Kirjeen 14. luvussa, Jumalan miellyttäminen on väitetty olevan lähimmäisen rakastamista, ”korkeampana” käskynä kuin niiden totteleminen, joita Hän vaatii Hänen liitossaan (Toorassa).

⁶⁴ Tämä saattaisi tarkoittaa, että joskus on välttämätöntä ylittää laki, joka itsessään on oikea ja hyvä, tehdäkseen sitä mikä on oikein ja hyvää” (Berkovits: 27).

mukaan, noudatatte minun oikeuksiani ja pidätte ne” (Hes.36:26-27).⁶⁵ Kuten Paavali myöhemmin toteaa ensimmäisessä kirjeessä Korinttolaisille, Hengen läsnäolo antaa vakuutuksen vapaudesta: ”Sillä Herra on Henki, ja missä Herran Henki on, siinä on vapaus” (2.Kor.3:17). Tämä vapaus on vapautus synnin voimasta, joka estää sisään pääsyn Jumalan valtakuntaan, Hänen Henkensä vuodattamisen kautta. Käännyttyään ”pimeydestä valkeuteen ja saatanan vallasta Jumalan tykö,” sekä juutalaiset että pakanat saavat ”uskomalla minuun [Jeesukseen] synnit anteeksi ja perintöosan pyhitettyjen joukossa” (Apt.26:18) (vrt. Kol.1:12-14; 1.Tess.2:12).⁶⁶

Konjunktio kai (”ja”) jakeessa 16 saattaa toimia lupauksena tai ehkä toimia satunnaisesti – jälkimmäinen muoto osoittaen Hengessä kulkemisen seuraukset: ”**jolloin** ette lihan himoa täytä” (vrt. jae 17).⁶⁷ Verbi teleō (”Suorittaa, toteuttaa, täyttää”) palauttaa mieleen Tooran täyttymisen rakkaudessa (vrt. jae 14) (vrt. 1.Joh.4:12).⁶⁸ Kreikankielinen juuri toimii Septuagintassa (kreikankielisessä Vanhassa Testamentissa) käännökseenä hepreankielen juurille שָׁלֵם (shalem) ja תָּמַם (tamam), joista molemmat merkitsevät ”täydellisyyttä, toteutuneisuutta, kokonaisuutta.”⁶⁹ Myöhemmin Paavali käyttää samaa verbiä kirjeessään Roomalaisille kuvaillessaan kuinka pakanauskovat tulevat hyväksytyiksi Jumalan edessä sydämen ympärileikkauksen kautta: ”*Ja luonnostaan ympärileikkaamaton, joka täyttää lain, on tuomitseva sinut, joka lainkirjaiminesi ja ympärileikkauksinesi olet lainrikkoja.*” (Room.2:27).⁷⁰

⁶⁵ Vrt. Jes.44:3, 59:21; Jer.31:31s, 32:38-41; Hes.11:19-20, 18:31, 37:14, 39:29; Joel 2:28; 1QS 4:2ss, 5:5, 11:2; 1QH^a 4:26, 8:15, 21:12s; 4Q381 s15:1; 4Q393 ss1-2ii:5-6; 4Q435 s1i:1s; 4Q436 s1i:4s, ii:1s; 4Q444 1:1s; 4Q504 ss1-2ii:13-18, v:11-16, vi:2-4, s4:4-14; 4Q511 ss48, 49 + 51:1s. Tosiasia, että lupaus annettiin ensin ja ennenkaikkea Israelille, ei jätä pakanoita ulkopuolelle, kuten Joelin kirjan luvun 2:28 tekee selväksi (”Minä olen vuodattava Henkeni kaiken lihan päälle”). Yhteys lähimmäisen rakastamisen ja Hengen läsnäolon välillä tehdään selväksi kohdassa 1.Joh.4:12-13: ”Jumalaa ei kukaan ole koskaan nähnyt. Jos me rakastamme toinen toistamme, niin Jumala pysyy meissä, ja hänen rakkautensa on tullut täydelliseksi meissä. Siitä me tiedämme pysyvämme hänessä ja hänen pysyvän meissä, että hän on antanut meille Henkeänsä.” Koskien pakanoiden Hengen saamista, ks. 3:10-14 ja 4:1s.

⁶⁶ Nämä jakeet osoittavat Paavalin ”Valtakunta kielen” käytön laajuuden – käyttö, jota on perinteisesti pidetty melko niukkana verrattuna evankeliumeihin. Hänen niin sanottu mieltymys ”vanhurskaus” terminologialle ei pitäisi tehdä epäselväksi tosiasiaa että, käsitellessään tässä Galatalaiskirjeessä syntiä ”ulkokultaisuutena” – se käyttäytyminen, joka asettaa tärkeyden ”pienille” käskyille, rajoittaa käskyjä ”ihmisten perinteillä” ja epäonnistuu näkemään rakkauden Tooran tarkoituksena – Paavali puhuu suoraan ”avaimista” Jumalan Valtakuntaan, joka on/jotka ovat ”vanhurskautta ja rauhaa ja iloa Pyhässä Hengessä” (Room.14:17).

⁶⁷ Tosiasiallisesti kieliopilliset eroavaisuudet (mukaan lukien verbin muodon lukeminen imperatiivina tai ilmaisevana aoristi konjunktivina, jossa negatio tulevaisuuden mahdolliselle tapahtumalle [kreikankielen kielioppitermi]) ovat kiistanalaisia Paavalin väitöksen valossa, jonka mukaan alamaisuus kahdelle herralle on mahdottomuus (vrt. jae 18) (ks. yllä).

⁶⁸ Rabbiiniset tekstit eivät puhu kaikkien Tooran käskyjen ”täyttämisestä [למלא],” vaan ”aiheuttamasta niiden pysymisen/olemassaolon [לקיים]” – tai, toisin sanoin, sen todellisen tarkoituksen vahvistamisesta tulkitsemalla sitä oikein (vrt. Mekh.Be-shall. 7 [R.Pappias]) (vrt. Flusser, Judaism: 378s).

⁶⁹ Vrt. 1.Moos.6:9; 2.Moos.12:5; 5.Moos.18:13; 2.Kun.22:26; 3.Kun.8:61; 2.Aikak.8:16; Matt.5:48, 19:21; 1.Kor.14:20; Kol.4:12; Siir.44:17. Koskien Jeesusta Tooran täyttymyksenä, ks. jakeet 2-12 ja yllä.

⁷⁰ Roomalaiskirjeen 2. luvun merkityksestä Galatalaiskirjeelle, joka sisältää ajatukset ”tuomion rajan sisällä” ja ulkokultaisuudesta, ks. 2:15-21, 6:1s ja yllä.

Ilmaisu ”lihan himo” osoittaa muutoksen, jonka Paavali nyt tekee ”lihan” kirjaimellisesta merkityksestä ”lihan” näennäissielulliseen vastaavuuteen ”synnin” kanssa.⁷¹ Tähän pisteeseen asti Paavali on käyttänyt ”liha”-sanaa asiaankuuluvasti liittyen ruumiillisiin osiin – toisin sanoin, ympärileikkaus, galataisten himon ollessa sosiaaliselle asemalle juutalaisen yhteisön hyväksynnän kautta, täyden kääntymyksen tavanomaisilla termeillä.⁷² Tässä, kuitenkin, hän alkaa kohdella ”Henkeä” ja ”lihaa” enemmänkin ”eettisinä” termeinä, erityisesti muistuttaen Qumranin kirjallisuutta: ”Petoksen hengelle kuuluvat ahneus, laiskuus oikeuden palveluksessa, pahuus, valheellisuus, ylpeys, sydämen ylimielisyys, epärehellisyys, petkutus, julmuus, suuri vilpillisyys, kärsimättömyys, suuri järjettömyys, röyhkeä into kauhistuttaviin tekoihin joita tehdään heikumallisessa intohimossa, likaiset tiet epäpuhtauden palveluksessa, pilkkaava kieli, silmien sokeus, kuulon heikkous, uppiniskaisuus, sydämen kovuus kulkeakseen kaikilla pimeyden teillä ja pahuuden oveluudessa” (1QS 4:9-11).

Jumala etsii sydämen ympärileikkausta mieluummin kuin lihaa/ympärileikkausta: ”Sydämeni oli karsittu ja sen kukka ilmestyi, sitten armo puhkesi siinä ja se tuotti Herran hedelmiä. Sillä Korkein ympärileikkasi minut hänen Pyhällä Hengellään, sitten hän paljasti sisäisen olemukseni ollen kohdistettuna häneen ja täytti minut hänen rakkaudellaan. Ja hänen ympärileikkaamisesta tuli minun pelastukseni ja minä juoksin hänen rauhan Tiellä, totuuden Tiellä” (Odes Sol. 11:1-3)⁷³ (ks. 3:24-26, alla, ja jakeet 19-23). Termein, jotka kuvaavat korvaamatonta kahtiajakoa ”lihan” – fyysisenä olemuksena ja/tai äänettömänä sopimuksena – ja Jumalan mielihyvän välillä, Paavali myöhemmin kertoo korinttolaisille: ”Mutta tämän minä sanon, veljet, ettei liha ja veri voi periä Jumalan valtakuntaa, eikä katoavaisuus peri katoamattomuutta” (1.Kor.15:50).⁷⁴

⁷¹ Yksikkömuoto (”himo”) saattaa heijastaa hepreankielistä יצר בשר (yetzer basar – ”lihan taipumus”), joka löytyy Qumranin kirjallisuudesta (vrt. 1QH^a 18:23, 24:5; 4Q418 2:8). Tämä jälkimmäinen lause on rinnakkainen ”lihan hengen [רוח בשר]” kanssa (vrt. 1QH^a 4:25, 5:19; 4Q416 1:12; 4Q418 81:1-2). Itse-ylistyslaulun kirjoittaja osoittaa ”lihan himon” puutteensa merkkinä hänen jumalallisesta suuruudestaan: ”Minut on laskettu jumalten joukkoon ja minun asumukseni on pyhässä seurakunnassa; [minun] himoni ei ole lihan mukaista, [mutta] kaikki mikä on minulle arvokasta on [...] pyhän asumuksen kunniassa” (4Q491c 1:7-8).

⁷² Ks. Introduction, **Occasion and circumstances; Argument**, 6:1-11, ja jakeet 2s. Tämä osio saatettaisiin siis nähdä huolellisena laadintana asian ”narratiivisena” (tai ”historiallisena”) käsittelynä kohdissa 3:19s ja 4:1s (ks. sieltä).

⁷³ Vrt. 5.Moos. 10:16, 30:6; Jer.4:4, 9:25-26; Room.2:25f; Jub. 1:22-23; Odes Sol. 11:1-3; 1QS 5:5; 1QpHab 11:13; 4Q177 2:16; 4Q434 1:4; PRE 29; Gen.R. 46:5; Lev.R. 25:6; Ber. 29a.

⁷⁴ Vaikka Paavali ei käytä, Korinttolaisien Kirjeessä, ”liha”-sanaa ympärileikkausmielessä, hänen julistus sille yhteisölle viittaa sellaista tulkintaa kun sitä luetaan Galatalaiskirjeen valossa. Vaikka Paavali vain mainitsee ”Valtakunnan” täsmällisesti tässä Galataisten Kirjeessä (vrt. jae 21), me olemme ehdottaneet, että ulkokultaisuuden motiivi, esitettynä Pietarin käytöksessä kohdassa 2:12-13, on dominoiva osa kirjeessä. Tosiasian valossa, että ulkokultaisuus on ilmaistu ”Valtakunta kieleissä” rabbiinisessa kirjallisuudessa, Galatalaiskirjettä voitaisiin lukea Jumalan Valtakunnan teeman informoimana (ks. Introduction, **Argument; Theological pointers**, 2:15-21, jakeet 2-12. ja yllä).

Ulkokultaisuus ja Kerskaaminen: Paavalin Kirje Galatalaisille 6:14-15

”Mutta pois se minusta, että minä muusta kerskaisin kuin meidän Herramme Jeesuksen Messiaan rististä, jonka kautta maailma on ristiinnaulittu minulle, ja minä maailmalle! Sillä ei ympärileikkaus ole mitään eikä ympärileikkaamattomuus, vaan uusi luomus.”

Paavali painottaa hänen tuomitsevaa kuvausta niistä, jotka vaivaavat hänen opetuslapsiaan jakeissa 12-13 ilmaisemalla oman henkilökohtaisen ”uskontunnustuksensa.” Tämä ei ainoastaan aseta vastahyökkäystä vaikuttajien vakaumusta vastaan, vaan osoittaa että jälkimmäinen itsessään vastustaa hänen omaa galatalaisten ”holhousta” (ks. 4:12-20 ja jakeet 1-11).⁷⁵ Painotus emoi (”[pois se] minusta”) asettaa vastakohtaan hänen käytöksen ja vaikuttajien käytöksen välille: Kun he kerskaavat lihassa, hänen kerskauksensa on ainoastaan ristissä.⁷⁶ Se, minkä he hylkäävät ja halveksivat on Paavalille ainoa arvokas: *”Mutta mikä minulle oli voitto, sen minä olen Messiaan tähden lukenut tappioksi. Niinpä minä todella luen kaikki tappioksi tuon ylen kalliin, Messiaan Jeesuksen, minun Herrani, tuntemisen rinnalla, sillä hänen tähtensä minä olen menettänyt kaikki ja pidän sen roskana - että voittaisin omakseni Messiaan ... Sillä oikeita ympärileikattuja olemme me, jotka Jumalan Hengessä palvelemme Jumalaa ja kerskaamme⁷⁷ Messiaassa Jeesuksessa, emmekä luota lihaan”* (Filip.3:7-8, 3).

Kerskaamisen idea perustuu kohtaan Jer.9:23-26: *”Näin sanoo Herra: Älköön viisas kerskatko viisaudestansa, älköön väkevä kerskatko väkevyydestänsä, älköön rikas kerskatko rikkaudestansa; vaan joka kerskaa, kerskatkoon siitä, että hän on ymmärtäväinen ja tuntee minut: että minä, Herra, teen laupeuden, oikeuden ja vanhurskauden maan päällä. Sillä senkaltaisiin minä mielistyn, sanoo Herra.”* (vrt. 1.Kor.1:31; 2.Kor.10:17; [PA 4:1]).

Suhteuttamalla tämä kohta kohtiin Miika 6:6-8 ja Hoosea 6:6, ”kerskaamisen” kysymys voidaan yhdistää ”tuomion rajan sisällä”-periaatteen kanssa, erityisesti Roomalaiskirjeen 2. luvun kautta, *”Esrailaisen Eetanin Mietevirsi [Maschil] (Ps.89:1). Näitä sanoja tulee pohtia seuraavan jakeen valossa: ”vaan joka kerskaa, kerskatkoon siitä, että hän on ymmärtäväinen (haskel) ja tuntee minut: että minä, Herra, teen laupeuden, oikeuden ja vanhurskauden maan päällä”* (Jer.9:24). Kun Esrailainen Eetan sanoi: ’minä ymmärrän’, tästä syystä *Esrailaisen Eetanin Mietevirsi [ymmärrys]* – Pyhä Jumala, siunattu olkoon, Hän vastasi: Ymmärrätkö sinä, että *senkaltaisiin minä mielistyn* (Jer.9:24), ja kuka tahansa, joka Minua ylistää, tulee ylistää minua näillä tavoilla? Täten jälleen Kirjoitukset

⁷⁵ ”Jos Paavalin ensimmäinen pyyntö kohdassa 4:12 (’Tulkaa minun kaltaisikseni!’) on hänen suuri huolenaiheensa, meidän tulisi odottaa, että Paavali päättäisi kirjeen esittämällä hänen oman kokemuksensa mallina galatalaisille. Itse asiassa, juuri tämän me löydämme” (Hansen, Paradigm: 149) (ks. jakeet 1-11). Koskien käsillä olevaa Galatalaiskirjeen kohtaa ”halakhilaisena kirjeenä” nuhdepyynnöstä samaan malliin kuin 4QMMT, ks. Introduction, **Form; Argument**.

⁷⁶ Koskien ”kerskaamista,” ks. jakeet 1-11; tästä aiheesta jakeiden 12-13 ja jakeiden 3-5 liitoksena, ks. jakeet 1-11. Ei tunnu olevan mitään hyvää syytä painotuksen (”minulle”) syyksi Paavalin ”näkökulmalle nyt kristittynä” (Longenecker, Galatians: 293).

⁷⁷ Kreikankieli voidaan kääntää joko ”ylpeilemme” tai ”kerskaamme,” asiayhteyden mukaan.

sanovat, *Sillä laupeutta minä haluan enkä uhria* (Hoos.6:6). Esrahilainen Eetan sanoi Jumalalle: *Sinä haluat laupeutta ja minä ylistän Sinua laupeudella ...*” (Mid.Ps. 89:1).

Paavalin galatalaiset mukaanlukeva kieli (”meidän Herramme”) muistuttaa ja vahvistaa galatalaisten ensimmäistä tottelevaisuutta evankeliumille ja Paavalin opetuksesta siitä. Vaikka vaikuttajat halveksivat molempia, Paavali painottaa, että galatalaisia ja häntä itseään sitoo täsmälleen heidän yhteinen uskollisuutensa Jumalaan Jeesuksessa. Jumala ilmaisi Hänen uskollisuutensa pakanoille Hänen lupauksessaan Aabrahamille, joka täytettiin Jeesuksen tottelevaisuuden kautta Isälle, ja sitä jakavat ne, jotka osallistuvat hänen kuolemaansa ja ylösnousemukseensa (ks. 3:1ss). Jos Paavali kerskaisi, heidän kerskauksensa olisi sama kuin hänen – *”tuntematta mitään muuta teidän tykönänne paitsi Jeesuksen Messiaan, ja hänet ristiinnaulittuna”* (1.Kor.2:2).⁷⁸ ”Messiaan lain” alla, joka hallitsee synnistä/velasta vapautuksen ja lunastuksen aikakautta, *”Missä siis on kerskaaminen? Se on suljettu pois. Minkä lain kautta? Tekojenکو lain? Ei, vaan uskon lain kautta”* (Room.3:27) (ks. myös jakeet 1-11).⁷⁹

Jos ”kosmos” (maailma) kantaa metahistoriallisten voimien sävyjä, Paavali saattaa viitata takaisin ”maailman alkeisvoimiin,” joiden orjuudessa ihmiset ovat, elleivät käytä hyväkseen Jeesuksen uskollisuutta Jumalalle hänen kuolemassa ja ylösnousemuksessa (ks. 4:1-7). Esittäen itsensä taas henkilökohtaisena esimerkkinä (”minulle”/”minä”), Paavali jälleen kerran muistuttaa opetuslapsiaan siitä, mitä hän on jo heille selittänyt: *”Ja ne, jotka ovat Messiaan Jeesuksen omat, ovat ristiinnaulinneet lihansa himoineen ja haluineen”* (5:24) (ks. 3:1-5).⁸⁰

Jae 15: Tässä kohtaa Paavali antaa lopullisen järjellisen perustan argumentistaan opetuslapsilleen vaikuttajien vakaumusta vastaan.⁸¹ Välitön yhteys ei ole pelkästään jakeiden 12-13 ”ympärileikkauksen” kanssa, vaan myös ”mitään”, joka nostaa ”jotakin” liittyen vaikuttajien kerskaamiseen jakeessa 3 (ks. jakeet 1-11). Kun galatalaisten ei pidä horjahtaa tavoittelemaan sosiaalista asemaa, heidän ei pidä myöskään luottaa muuhun ”lihalliseen” asemaan – ”ympärileikkaamattomuus” edustaen ihmisen synnille ja Beliarille antautuvaa sydäntä ”hänen taipumuksen esinahassa ja hänen uppiskaisuudessaan” (1QS 5:5) (ks. 2:1s [excursi]).

Paavali on niin haltioissaan siitä, mitä Jumala on tehnyt Hänen Messiaassaan, että hänen lauserakenteensa hylkää hänet, huudahtaen äkillisesti: ”vaan – uusi luomus!” (vrt. Hays, Galatians: 344). Tosiasia, että kreikankielinen ”ktisis” merkitsee sekä ”luomista” (jotain luotu) että ”luomusta” (joku luotu), ehdottaa että Paavali ajattelee ”uusia taivaita ja uusia maita,” joissa ”entisiä ei enää muisteta, eivätkä ne enää ajatukseen astu” (Jes.65:17) (vrt.

⁷⁸ Vrt. Room.5:3ss; 1.Kor.1:18-31.

⁷⁹ Jumalan uskollisuus lähettäessään Hänen Messiaansa sulkee pois kaiken kerskaamisen ihmisten saavutuksista ja sallii vain Hänen armonsa kunnioittamista.

⁸⁰ Tässä jälleen Paavali on asettanut ensimmäisen esimerkin: ”Minä olen Kristuksen kanssa ristiinnaulittu, ja minä elän, en enää minä, vaan Kristus elää minussa; ja minkä nyt elän lihassa, sen minä elän Jumalan Pojan uskossa, hänen, joka on rakastanut minua ja antanut itsensä minun edestäni” (2:20).

⁸¹ Se on itse asiassa toisto kohdista 3:28 ja 5:6.

ibid: 345; Echoes: 159).⁸² Tällainen käsitys on yleistä myös Qumran yhteisölle, jotka näkivät itsensä ”Uuden Liiton” jäseninä: ”Sinun kunniasi tähden olet puhdistanut ihmisen rikkomuksesta, jotta hän voisi pyhittää itsensä sinulle jokaisesta epäpuhtaasta kauhistuksista [*sic*] ja uskottomuuden syyllisyydestä, tullakseen yhdistetyksi sinun totuutesi lastesi kan[ssa] ja pyhiesi joukkoon, nostamaan kuolleiden madot tomusta, ian[kaikkiseen] yhteisöön ja turmeltuneesta hengestä sinun tietoosi, jotta hän voi ottaa paikkansa sinun edessäsi ainaisen joukon ja henkien kanssa [...], uudistamaan hänet kaikella, mitä tulee olemaan, ja niiden kanssa, jotka tietävät riemun yhteisössä” (1QH^a 19:10-14).⁸³

Samanlainen ajatus ilmenee rabbiinisissa teksteissä: ”R. Lazar, R. Josan huoneesta, sanoi R. Josi bar Katzartan nimessä: Viitaten kaikkiin uhrauksiin, on kirjoitettu *ja antakaa uhri*, mutta tässä [viitaten Uuden Vuoden Päivään] sanotaan *tehkää* (4.Moos.29:2). Pyhä, siunattu olkoon Hän, sanoi heille [Israelille]: Koska tulette Minun eteeni tuomiolle tänä päivänä ja menette rauhassa, minä katson teitä kuin teistä olisi tehty uusi luomus” (J RH 21a).⁸⁴

”Uusi luomus” on myös suoraan yhteydessä Messiaaseen, hänen henkensä arvellaan olleen se, joka liikkui vesien päällä, kun Jumala loi maailman: ”*Ja Jumalan Henki liikkui* (1.Moos.1:1): tämä viittaa Messiaan henkeen, kuten luette, *Ja hänen päällensä lepää Herran henki* (Jes.11:2)” (Gen.R. 2:4) (ks. 3:26-29). Midrash Psalmista 2:7, hyvin tunnettu messiaaninen psalmi, toteaa ”Kun aika tulee, Pyhä, siunattu olkoon Hän, sanoo: ’Minun täytyy luoda Messias – uusi luomus.’ Kuten Kirjoitukset sanovat, *Tänä päivänä minä sinut synnytin* – se on, lunastuksen päivänä, Jumala luo Messiaan” (Mid.Ps. 2:9).

Tämä uusi luomus – Messiaan ”uudessa luomuksessa” – tuhoaa tämän maailman (orjuuden) ja sen ”alkeisvoimat,” siten rikkoen synnin ja Beliarin voiman ja perustaen Jumalan vallan maan päälle: ”*Tämä kirjoitettakoon tulevalle polvelle, ja kansa, joka vastedes luodaan, on kiittävä Herraa* [Ps.102:19] ... sanomalla *kansa, joka vastedes luodaan, on kiittävä Herraa*, hän tarkoitti että Jumala antaa uuden elämän jokaiselle ihmiselle, joka tekee parannuksen ... Sana *Tämä* lauseessa *Tämä kirjoitettakoon tulevalle polvelle* viittaa nykyisiin sukupolviin, jotka ovat kuoleman partaalla. Ja sanat *kansa, joka vastedes luodaan, on kiittävä Herraa* tarkoittavat, että Pyhä Jumala antaa meille uuden elämän” (PRK 27:2-3).

⁸² Kuten Hays osuvasti huomioi, samanlaisessa asiayhteydessä 2.Kor.5:17, ”Monet englanninkieliset käännökset kohdasta 2.Kor.5:17a yllyttävät yksilöllisiä tulkintoja Paavalin ’uusi luomus’ –kielestä: ’Therefore, if anyone is in Christ, he is a new creation’ (RSV) [Siis, jos joku on Kristuksessa, niin hän on uusi luomus]. Sanat ’hän on’ eivät esiinny Paavalin elliptisessä lauseessa ... Huomioon ottaen Paavalin tunnusomaista käyttöä *ktisis*-sanasta ja sen sukulaissanoista kosmologisen viittauksen puitteissa (ks., esim., Room.8:19-23) ja ottaen huomioon kirjoitukselliset alatekstit, joista Paavali juontaa kielensä, olisi paljon parempi päättää ellipsi tavalla, joka osoittaisi että Paavali ei puhu tässä yksilöllisestä hengellisestä uudistumisesta, vaan maailman sovituksesta Jumalalle (vrt. 2.Kor.5:19): ’Siis, jos joku on Kristuksessa – on [olemassa] uusi luomus!’” (Echoes: 223n15).

⁸³ Vrt. CD-A 6:19, 8:21; CD-B 20:12.

⁸⁴ Vrt. PRK 23:12; Yalk.Lev. 645; Yalk.Num. 782; [Yalk.Ex. 171; Gen.R. 39:11]; Lev.R. 30:3; Tanh.Lech lecha 3; Mid.Ps. 102:3.

Messiaan kautta, jonka Jumala lähetti maailmaan (vrt. 4:4), sekä juutalaiset että pakanat löytävät siten pääsyn Jumalan Valtakuntaan, saaden haltuunsa, Jeesuksen kautta, sen avaimet – kyvyn noudattaa tärkeät käskyt, ”oikeuden ja laupeuden ja uskollisuuden” ”armossa ja vanhurskaudessa.”⁸⁵ Molempien lapseksi ottamisen kautta (toinen orjana/muukalaisena, toinen alaikäisenä), jokainen on vapautettu ”pimeydestä valkeuteen ja saatanan vallasta Jumalan tykö ja saivat uskomalla minuun synnit anteeksi ja perintöosan pyhitettyjen joukossa” (Apt.26:18) (ks. 3:19s ja 4:1-7).

Kirjallisuutta

- Berkovits, E. *Not in Heaven: The Nature and Function of Halakha*. New York: Ktav, 1983.
- Betz, H. *Galatians*. Philadelphia: Fortress Press, 1979.
- Burton, E. de Witt. *A Critical and Exegetical Commentary on the Epistle to the Galatians*. Edinburgh: T&T Clark, 1921.
- Daube, D. *The New Testament and Rabbinic Judaism*. Massachusetts: Hendrickson, 1956.
- Dreyfus, F. “Divine Condescendence (SYNKATABASIS) as a Hermeneutic Principle in Jewish and Christian Tradition,” *Immanuel* 19 (1984/5), 74-86.
- Dunn, J. “The New Perspective on Paul,” *Bulletin of the John Rylands Library* 65 (1985), 95-122.
- Flusser, D. *Judaism and the Origins of Christianity*. Jerusalem: Magnes Press, 1988.
- . *Jesus*. Jerusalem: Magnes Press, 1997.
- Hansen, G. “A Paradigm of the Apocalypse: The Gospel in the Light of Epistolary Analysis.” In M. Nanos (ed.), *The Galatians Debate*. Massachusetts: Hendrickson, 2002: 143-54.
- Hays, R. *Echoes of Scripture in the Letters of Paul*. New Haven: Yale University Press, 1989.
- . *The Faith of Jesus Christ*. Grand Rapids: Eerdmans, 2002².
- Higger, M. *Intention in Talmudic Law*. PhD Thesis, Columbia University, 1927.
- Nanos, M. *The Irony of Galatians*. Minneapolis: Fortress Press, 2002.
- . “The Social Context and Message of Galatians in View of Paul’s Evil Eye Warning (Gal. 3:1).” <http://mywebpages.comcast.net/nanosmd>, 2003.
- Safrai, S. “Master and Disciple,” *Jerusalem Perspective* 3.6 (1990), 3-13.
- Safrai, S. (ed.). *The Literature of the Sages*. Part I. Philadelphia: Fortress Press, 1987.
- Skarsaune, O. *The Proof from Prophecy: A Study in Justin Martyr’s Proof-Text Tradition*. Leiden: Brill, 1987.
- Steinsaltz, A. *The Talmud: A Reference Guide*. New York: Random House, 1989.
- Weinfeld, M. “The Charge of Hypocrisy in Matthew 23 and in Jewish Sources,” *Immanuel* 24/25 (1990), 52-58.

⁸⁵ Vrt. Jer.9:24; Miika 6:8; Matt.23:23; Efe.2:12-22.

ISRAEL JA JUMALAN VALTAKUNTA

Noin neljätuhatta vuotta sitten Jumala kutsui Aabrahamin ulos Kaldean Uurista, Baabelin uskonnon keskeltä, ulos pakanuudesta ja epäjumalanpalvonnasta seuraamaan elävää Jumalaa. Aabraham totteli ja lähti vaeltamaan kohti Jumalan lupaamaa maata. Tästä alkoi heprealaisten ja Israelin historia. Aabrahamille syntyi Iisak ja Iisakille syntyi Jaakob, jonka nimen Jumala muutti Israeliksi. Israelille syntyi kaksitoista poikaa. Näin Israel sukukuntineen sai alkunsa.

Jaakobin pojat myivät kateudesta toiseksi nuorimman veljensä Joosefin orjaksi Egyptiin. Siellä Joosefista tuli koettelemusten jälkeen Egyptin hallitusmies, Jumalan suunnitelman mukaisesti. Jaakob perheineen muutti Joosefin päivinä Egyptiin, pakoon nälänhätää, yhteensä 70 henkeä. Joosefin kuoltua Israelin kansa joutui orjuuteen noin neljäksisadaksi vuodeksi, kunnes Jumala lähetti Mooseksen vapauttamaan monilukuiseksi kasvaneen kansansa ulos Egyptin orjuudesta. Herran asettaman pääsiäisenvieton jälkeen he kulkivat Mooseksen johdolla Siinaille, Hoorebin vuoren juurelle. Siellä Jumala otti Israelin omaisuuskansakseen ja pappiskansakseen ja solmi Tooran liiton (lakiliiton) Israelin kanssa ja Israelista tuli samalla Jumalan valtakunta maan päällä.

Israel on kuitenkin ollut monesti tottelematon Herralle ja rikkonut liiton ja Jumala on joutunut kurittamaan sitä monella tapaa historian kuluessa. Kun Jeshua Messias (Jeesus Kristus) tuli maan päälle Rooman vallan alla olevaan Juudan valtakuntaan noin kaksituhatta vuotta sitten, sovittamaan ristillä maailman synnin ja solmimaan uuden liiton, osa juutalaista kansaa hylkäsi Hänet. Tämän perusteella monet kristikunnassa ajattelevat, että koska juutalaiset hylkäsivät Messiaansa ja tappoivat Hänet ristillä, myös Jumala hylkäsi Israelin ja juutalaisen kansan ja kristillinen kirkko tuli Israelin tilalle. Kristillinen kirkko sai siunaukset ja Israelille jäi kiroukset.

Onko näin? Otettiinko Jumalan valtakunta pois Israelilta ja annettiin kirkolle? Loppuiko uuden liiton tultua vanha liitto ja Israelin osuus Jumalan valtakunnassa? Kumottiinko Toora (laki) ristillä? Kumosiko apostoli Paavali Tooran? Mitä merkitsee olla irti Toorasta? Ovatko leeviläiset vielä pappeina uudessa liitossa? Mikä merkitys synagogalla on uudessa liitossa? Millainen on uuden liiton jumalanpalvelus Hengen uudessa tilassa? Mikä on juutalaisuskovien ja pakanauskovien asema uudessa liitossa? Onko juutalaisten luovuttava Toorasta ja juutalaisista juuristaan, tullessaan uskoon? Mistä johtuu antisemitismi maailmassa. Miksi kristillisyydessä esiintyy antisemitismia? Näitä ja monia muita kysymyksiä pohditaan tässä kirjassa Raamatun valossa ja erityisesti Israelin asemaa Jumalan valtakunnassa, kautta jumalallisen historian, Aabrahamista uuteen Jerusalemiin asti.

SISÄLLYS (pääotsikot)

ESIPUHE.....	9
RAAMATUN TULKINNAN PERIAATTEITA.....	11
ISRAEL JA LIITOT.....	28
ISRAEL JA TOORA.....	42
TOORA UUDESSA LIITOSSA.....	59
PAAVALI JA TOORA.....	81
TOORA JA LAITTOMUUDEN SALAISUUS.....	102
USKOVIENTEN VELVOLLISUUDET UUDESSA LIITOSSA.....	123
TOORA JA UUDEN LIITON JUMALANPALVELUS.....	149
ISRAEL JA JUMALAN VALTAKUNTA.....	163
ISRAEL JA ENNALLEENASETTAMINEN.....	179
ISRAEL JA ANTISEMITISMI.....	190
ISRAEL JA MESSIAAN VALTAKUNTA.....	220
ISRAEL JA IANKAIKKINEN HERRAN VALTAKUNTA.....	250
LÄHDEKIRJALLISUUTTA.....	267

Kirjan hinta:

- 10 euroa/kpl + toimituskulut; yksittäin tilattuna
- 7 euroa/kpl + toimituskulut; vähintään 10 kpl erissä tilattuna

Tilaukset:

Israel-Apu ry
Risto Tani
Tanintie 35
36520 Raikku
Puh. (03) 376 7513
E-mail: rt471@dnainternet.net

MESSIAAN TULEMUKSEN MERKIT

Noin kaksi vuosituhatta sitten opetuslapset esittelivät Mestarilleen kauniin Jerusalemin temppelin rakennuksia. Jeshua Messias eli Jeesus Kristus vastasi heille, että temppeli tulee tuhoutumaan niin perusteellisesti, ettei jää kiveä kiven päälle. Vastauksesta järkyttyneet opetuslapset kyselivät vähän myöhemmin Mestariltaan Öljymäellä, että milloin tämä tulee tapahtumaan ja mikä on merkinä Hänen tulemuksestaan ja aikakauden lopusta?

Vastauksena opetuslasten kysymyksiin Jeshua Messias eli Jeesus Kristus piti profeetallisen puheen, jossa Hän kertoi monia asioita ja tapahtumia, jotka toteutuisivat maailmassa merkkeinä temppelin hävitykselle, Messiaan tulemukselle ja aikakauden lopulle. Tämä Messiaan profeetallinen puhe on kirjoitettu meille Matteuksen evankeliumin lukuihin 24 ja 25, Markuksen evankeliumin lukuun 13 ja Luukkaan evankeliumin lukuun 21. Profeetallisen puheen sisältö on hyvin laaja ja moninainen. Osa puheesta kertoo niistä merkeistä, jotka edelsivät Jerusalemin temppelin tuhoa roomalaisten sotajoukkojen toimesta v. 70. Pääosa Messiaan profetiasta käsittelee niitä merkkejä, jotka edeltävät Hänen tulemustaan ja ns. Pyhän Hengen ja seurakunnan aikakauden loppua maailmassa. Näiden merkkien joukossa on mm. eksytystä, sotauutisia, kapinoita, sotia jopa maailmansotaan saakka sekä moninaisia merkkejä luomakunnassa ja suurta ahdistusta maailmassa. Tärkein Messiaan tulemuksen ja aikakauden lopun merkki on Jumalan omaisuuskansa Israel ja sen ympärillä tapahtuvat asiat ns. lopun ajassa.

Tämä kirja tarkastelee Jeshua Messiaan profeetallista Öljyvuoren puhetta ja siihen liittyviä muita Raamatun profeetallisia tekstejä sekä vanhassa että uudessa testamentissa. Nämä profeetalliset merkit, joista monet ovat toteutuneet tai ovat toteutumassa silmiemme edessä, osoittavat selkeästi, että olemme lähestymässä Messiaan tulemusta ja Jumalan säättämää tämän armotalouskauden loppua. Näiden merkkien toteutumisen silmiemme edessä tulisi herättää valvomista ja rukoilemista jokaisen Herraansa odottavan sydämessä sekä vaikuttaa meissä tahtomista ja tekemistä, että Jumalan valtakunnan ilosanoma saavuttaisi mahdollisimman monet ennen Herramme paluutta noutamaan seurakuntaansa suuresta ahdistuksesta. Saakoon tämä kirja omalta osaltaan olla edesauttamassa Messiaan tulemuksen merkkien ymmärtämisessä ja valmistautumisessa Herramme tuleukseen.

SISÄLLYS (pääotsikot)

ESIPUHE	(11)
PROFEETALLISEN SANAN TULKINNAN PERIAATTEITA	(13)
JESHUAN PROFEETALLINEN ÖLJYVUOREN PUHE	(23)
MESSIAAN TULEMUKSEN MERKIT	(29)
VÄKEVÄ EKSYYTYS	(31)
VÄÄRÄT MESSIAAT JA PROFEETAT	(41)
LAITTOMUUDEN VALTAAN PÄÄSY	(49)
LUOMAKUNNAN SYNNYTYSTUSKAT	(69)
ISRAEL-VIHA JA USKOVIENTEN VAINO	(76)
HÄVITYKSEN KAUHISTUS	(89)
SUURI AHDISTUS JA HERRAN PÄIVÄ	(109)
SUURI AHDISTUS JA SUURI EXODUS	(114)
HERRAN PÄIVÄ JA YKSI SEURAKUNTA	(122)
VALTAKUNNAN EVANKELIUMI JA HERÄTYS	(128)
HERRAN PÄIVÄ JA HERRAN TULEMUS	(137)
VIKUNAPUU - TÄRKEIN AJAN MERKKI	(151)
OLEMMEKO VIIMEINEN SUKUPOLVI?	(155)
USKOLLINEN PALVELIJA JA PAHA PALVELIJA	(164)
VERTAUS KYMMENESTÄ NEITSYESTÄ	(170)
OVENVARTIJOIDEN VALVONTATEHTÄVÄ	(186)
MESSIAAN TULEMUS JA KANSOJEN TUOMIOISTUIN	(191)
MESSIAANINEN RAUHANVALTAKUNTA	(202)
IANKAIKKINEN ELÄMÄ UUDESSA MAAILMASSA	(227)
LÄHDEKIRJALLISUUTTA	(247)

Kirjan hinta:

- 10 euroa/kpl + toimituskulut; yksittäin tilattuna
- 7 euroa/kpl + toimituskulut; vähintään 10 kpl erissä tilattuna

Tilaukset:

Israel-Apu ry
Risto Tani
Tanintie 35
36520 Raikku
Puh. (03) 376 7513
E-mail: rt471@dnainternet.net